

EXAMENSARBETE

Hösten 2007
Lärarytildningen

Om unga mäns och kvinnors reception och val av litteratur, årskurs 1 gymnasiet

Bland korta kjolar, magi och trolldom

Författare
Sofie Ljunggren
Hannah Löwenmo

Handledare
Wiveca Friman

Om unga mäns och kvinnors reception och val av litteratur, årskurs 1 gymnasiet.

Bland korta kjolar, magi och trolldom

Av: Sofie Ljunggren och Hannah Löwenmo

Abstract

Uppsatsens fokus ligger på unga mäns och kvinnors reception vid läsning av samma skönlitterära text samt deras val av litteratur. Syftet är att undersöka om det föreligger skillnader i valet av litteratur samt receptionsmissigt sett, vilka dessa skillnader är och hur de yttrar sig?

Tidigare forskning rörande vårt ämne samt övrig relevant litteratur presenteras och diskuteras i uppsatsen under forskningsbakgrunden. Där tas även begrepp och litterära redskap upp som sedan är behjälpliga vad gäller diskussionen av den empiriska undersökningen. Forskningsbakgrunden knyts an till uppsatsens undersökning, vilken är i form av en kvalitativ intervju där fyra informanter, från två olika gymnasieprogram, deltagit. Intervjuerna har baserats på halvstrukturerade frågor angående de fyra informanternas val av litteratur och receptiva förmåga. Undersökningens resultat ämnar visa hur man som lärare kan använda sig av medvetenheten kring elevers olika reception, då man introducerar och använder skönlitteratur i klassrummet. Uppsatsen har således en pedagogisk relevans i det att den vill underlätta användandet av skönlitteratur i klassrummet.

Slutsatser; det föreligger skillnader mellan unga mäns och kvinnor i deras reception och i deras litteraturval. Genomförd undersökning styrker detta. Skillnaderna kan förklaras genom genus och sociokulturella aspekter och ligger ofta på individnivå.

Ämnesord:

Reception, skönlitteratur, läsning, genus, gymnasieskolan

INNEHÅLL	Sid
1 Inledning.....	5
1.1 Syfte.....	6
1.2 Bakgrund.....	7
1.3 Upplägg.....	8
2 Forskningsbakgrund.....	9
2.1 Forskningsläge.....	10
2.1.1 Olga Dysthe.....	12
2.1.2 Gun Malmgren.....	13
2.1.3 Maria Hedlin.....	14
2.1.4 Marika Andræ.....	15
2.1.5 Maria Ulfgard.....	16
2.1.6 Lena Kåreland.....	17
2.1.7 Gunilla Molloy.....	18
2.1.8 Anders Öhman.....	21
2.1.9 Aidan Chambers.....	21
2.1.10 Joseph. A. Appleyard, S.J.....	22
3 Problemprecisering.....	24
4 Metod.....	25
4.1 Val av metod.....	25
4.2 Urval.....	26
4.3 Genomförande.....	27
4.4 Bearbetning.....	28
4.5 Etiskt förhållningssätt.....	28

4.6	<i>Kritik av vald metod</i>	29
5	Resultat	30
5.1	<i>Intervjuresultat; Harry Potter och de Vises sten</i>	30
5.2	<i>Intervjuresultat; Kort kjol</i>	33
5.3	<i>Intervjuresultat; rörande båda texterna samt val av litteratur</i>	35
5.4	<i>Sammantagen analys av kvalitativ intervju</i>	37
6	Diskussion	38
6.1	<i>Övergripande diskussion av de manliga informanternas svar</i>	38
6.2	<i>Övergripande diskussion av de kvinnliga informanternas svar</i>	41
6.3	<i>Divergens mellan de manliga och kvinnliga informanterna</i>	44
6.4	<i>Koncensus mellan de manliga och kvinnliga informanterna</i>	47
7	Sammanfattning	50
7.1	<i>Slutsatser</i>	50
8	Utblick	52
	Litteraturlista	54
	Bilaga 1	56
	Bilaga 2	57
	Bilaga 3	58
	Bilaga 4	59
	Bilaga 5	60
	Bilaga 6	61
	Bilaga 7	69

1 Inledning

Ett stort intresse för genusfrågor och ett ännu större intresse för skönlitteratur, har initierat skrivandet av denna uppsats. Tanken är att vi genom att uppmärksamma frågor rörande dessa två ämnen, ska kunna utvecklas och ha fördel av dess svar i vår framtida roll som svensklärare.

Genusperspektivet är ständigt aktuellt och kursplaner och styrdokument talar sitt tydliga språk när de förordar att vi som pedagoger ska uppnå dels ett demokratiskt, dels ett könsneutralt och jämlikt förhållningssätt i klassrummet. Trots goda intentioner både från politiskt och pedagogiskt håll, ser vi ändå en tydlig uppdelning mellan flick- och pojklitteratur. Detta kan illustreras genom att titta på valet av skönlitteratur på gymnasienivå där de kvinnliga eleverna, om de själva får välja, i stor utsträckning tenderar att välja litteratur som i jämförelse med de manliga elevernas val, når en högre svårighetsgrad. Detta påstående kan styrks med hjälp av läroplan och styrdokument för svenskämnet som båda skriver om vikten av ett jämlikt förfaringssätt.

Anledningarna till detta kan vara flera; dels kan det förklaras med att flickor mognadsmässigt ligger något före sina pojkgelikar. Man kan påstå att skillnaderna inte ligger i könet utan på individnivå och man skulle kunna framhålla att kvinnliga elever i allmänhet är mer intresserade av skönlitteratur som ytterligare en anledning till de skillnader vi ser. Frågan vi och många med oss ställer sig är, om man kan förklara orsakerna till de skillnader vi ser mellan pojkar/män och flickor/kvinnor vid läsning och vad dessa skillnader beror på? Åsikterna om detta är flera. Det finns forskare som menar att skillnaderna mellan unga män och kvinnor enbart beror på biologiska faktorer, man talar då om könsbaserade skillnader, och det finns de forskare som menar att skillnaderna till stor del bottnar i den könskonstruktion man som pojke/man eller flicka/kvinna fostras in i, man talar då om genusbundna skillnader. Två olika begrepp blir alltså nödvändiga att skilja på i denna kontext, nämligen ”kön” och ”genus”. Vi själva har valt att försöka utröna frågan om skillnaderna mellan unga mäns och kvinnors läsning sett ur perspektiven; reception samt val av litteratur.

Elevernas intresse för skönlitteratur ute i skolan tenderar att minska allt mer. Det kan tyckas som om TV och Internet intagit platsen som tidigare innehölls av läsningen. Vårt svensklärarhjärta klappar för boken som kulturartefakt och vår ambition är att återupprätta

bokens anseende bland dagens skolungdomar och återge den dess forna status, helt enkelt verka för en bokens renässans i vår framtida yrkesroll. För att kunna göra detta är det viktigt att ta reda på de svårigheter och det motstånd som det ligger i att läsa. Genom att undersöka litteratur ur ett genus och receptionsperspektiv, tror vi att man kan få svar på många frågor angående det allmänt avsvalnade intresset för litteratur och därmed återuppväcka delar av detta.

En anledning till varför vi anser att bokens pånyttfödelse är nödvändig, ligger i själva fenomenet läsning. Läsaren och texten blir till först i själva mötet med varandra och mening och budskap föds först då texten får sin läsare. Man skulle kunna säga att texten för en inre och intim dialog, inte med dess skapare, utan med dess mottagare. Något som enligt vår mening är essentiellt då en van läsare får ett rikare inre liv, ett fylligare språk och ökad förmåga att uttrycka sig. En van läsare bereds även med möjligheten att få en ökad empatisk förmåga då läsaren i böckerna möter och tillgodogör sig andra människors livsöden.

Vi tror att det är fruktbart att studera elevers reception utifrån ett genusperspektiv för att på så vis kunna utveckla strategier som höjer elevers läslust. Genom att bli medveten om vilka faktorer som spelar stor roll vid elevers läsning och val av litteratur, ger man sig själv också möjlighet att presentera, selektera och entusiasmera läsning i klassrummet.

1.1 Syfte

Syfte är att undersöka och förvärva kunskap om olika typer av skillnader rörande reception och val av litteratur beroende på genus. I arbetet tar vi med oss frågor så som:

- Finns det skillnader mellan unga män respektive unga kvinnors reception vid läsning av samma text?
- Vilka är i så fall dessa skillnader?
- Väljer unga män och unga kvinnor olika böcker av olika karaktär beroende på könstillhörighet?

Arbetet syftar även till att underlätta läsningen i klassrummet genom att skapa gynnsammare förutsättningar för valet av litteratur utifrån nyss nämnda frågors svar. En ambition med arbetet är att visualisera unga mäns och kvinnors förmodade olika behov av litteratur, då det enligt vår mening finns fördelar att hämta via ett genusinriktat arbete, eftersom det i sin tur

kan leda till ökad förståelse samt kunskap om elevernas skiftande behov av genusinriktad litteratur, det vill säga litteratur som vänder sig specifikt mot det ena eller det andra könet.

1.2 Bakgrund

I vårt arbete har vi använt oss av den kvalitativa intervjun som metod. Intervjutillfällena har varit två separata tillfällen varav ett tillägnades de manliga informanterna och ett åt de kvinnliga informanterna. Intervjuerna skedde utifrån på förhand komponerade frågor av en öppen karaktär och då det kändes nödvändigt ställdes följdfrågor för komplettering och stöd. Dessa frågor och dess svar utgör huvudsakligen arbetets stomme och är således det material som ligger till grund för uppfyllandet av arbetets syfte. Intervjufrågorna och dess svar gav mer än tillräckligt underlag och med tanke på befintlig frågeställning och arbetets begränsade omfång, blev det därför nödvändigt att göra ett visst urval i grundmaterialet. Intervjun och informanternas svar utgör primärmaterialet för detta arbete och till det sekundära materialet räknar vi de texter utifrån vilka den kvalitativa intervjuens frågor konstruerats. Texterna är valda delar ur böckerna *Harry Potter och de Visas sten* av J. K. Rowling (1997) och Christina Waldéns *Kort kjol* (1998) med ett omfång på två kapitel ur vardera bok. De upplagor som använts vid intervjutillfällena är *Harry Potter och de Visas sten* (tryckår 1998, svenskt omslag) och *Kort kjol* (tryckår 2006). Omslagen finns bland bilagorna.

Arbetets material består av resultatet från de kvalitativa intervjuerna och till detta läggs också tidigare forskningsresultat. Litteraturen som används sträcker sig över ett tidsspektrum på cirka 40 år (Gustav Fredén) för att visa den progression som skett inom litteraturen. Det är viktigt att lyfta fram modern forskning men det är också viktigt att kunna sätta denna forskning i relation till tidigare presenterat material för att på så vis visa på de framsteg som har skett. Därför väljer vi att främst koncentrera oss på den moderna forskningen men att kontrastera denna mot tidigare resultat och perspektiv. Dessutom hyser vi inga anspråk på att presentera omvälvande nya rön med vår egen undersökning, snarare betraktar vi vårt arbete som en komplettering till tidigare forskning.

Arbetets forskningsdel representeras av tre titlar författade av manliga forskare, och övriga, betydligt fler titlar, av kvinnor, på grund av att den litteratur vi läst och funnit mest relevant och applicerbar för vår undersökning rörande reception och litteratur, slumpartat visat sig vara författade av kvinnor. Inom litteratur- och genusforskningen upplever vi att det finns ett stort

antal kvinnliga representanter varför det inte har varit svårt att hålla en jämställdhetsprofil. Däremot upplever vi att det manliga klientelet är starkt överrepresenterat inom den rena litteraturforskningen.

1.3 Upplägg

Arbetet tar sin början med en inledande del i form av presentation av arbetet samt syftet med detsamma. Därefter följer en kort presentation av den metod och det material som ligger till grund för besvarandet av uppsatsens ställda frågor.

Därnäst kommer en orientering i forskningsperspektiv då och nu efter uppsatsens ämne. Denna del inbegriper även ett urval av litteratur som varit oss behjälplig då vi skrivit uppsatsen. Litteraturen behandlas främst utifrån ett övergripande perspektiv och presenteras i huvudsak med hjälp av överskådliga referat. Vi har valt att presentera litteraturen efter dess författare, då de författare och forskare som figurerar i vår uppsats har mycket specifika forskningsområden som kan vara svåra att foga samman under en gemensam rubrik.

Följande del förklarar och exemplifierar den empiriska undersökning som ligger till grund för arbetet. I anslutning till detta motiveras val av metod samt kritik av vald metod. Vi tar även upp olika aspekter så som avgränsning samt urval inom området för arbetet.

Resultatdelen av arbetet tar upp exempel utifrån de intervjuer som den empiriska undersökningen baseras på och leder oss fram till huvuddelen av det arbete som utgörs av analys och diskussion kring nyss nämnda empiriska undersökning. Denna del tillägnas det största enskilda utrymmet inom arbetet och kommer att knyta an till den inom uppsatsen tidigare presenterade litteraturen. Analysen och diskussionen innehåller också ett flertal olika vinklar utifrån vilka man förklarar, bearbetar och tolkar de nyss nämnda intervjuerna.

Uppsatsen sammanfattas med en avslutande kommentar samt slutsatser. Därefter följer en utblick som förhoppningsvis stimulerar läsaren till att självständigt reflektera och kritiskt fundera över de aspekter arbetet lyft kring genus och ungdomslitteratur. Sedvanligt finner man litteraturreferenser, bilagor med mera bland uppsatsens sista blad.

2 Forskningsbakgrund

I följande del kommer läsaren att delges en överskådlig blick över uppsatsens ämne. Hur har man sett på genusinriktad litteratur över tid och var står vi idag? Bakgrundsdelen ämnar sprida ljus över fenomenet som sådant och sätta in läsaren i en bredare kontext för att denna lättare skall kunna nå djupare förståelse och på så vis enklare kunna tillgodogöra sig den analytiska och diskuterande delen av uppsatsen. Detta kapitel ämnar även göra en viss urskiljning i den uppsjö av material som det finns med inriktningen genus och litteratur. En sovring anses nödvändig då fokus behöver ligga på den litteratur som har sin spjutspets riktad mot ämnet för vår undersökning; reception och val av litteratur. Gallringen är tänkt att fungera som en hjälp åt läsaren för att denna lättare skall få blickpunkt mot önskat håll.

Vi har alla upplevt och lagt märke till att det finns böcker som riktar sig mer åt det ena eller andra hållet då det kommer till målgrupperna unga kvinnor och män, kanske tydligast statuerat via Wahlströms röda och gröna ryggar. Dessa ryggar utgjorde från början och till mitten av 1900-talet, symbolen för den tydliga uppdelning som rådde inom litteraturens värld. Böcker med röd rygg lästes av flickor och hade titlar så som exempelvis *Lilla Fröken Dorit*, *Flickorna På Solhaga* och *Anne Vildkatt*. Böckerna med grön rygg lästes å andra sidan av pojkar och hade mer maskulint klingande titlar såsom *Klämmiga Pojkar*, *Peter Fribytare* och *Bob Flygare*. Att titlarna i sig gjorde en hänvisning till den tilltänkte, icke könsneutrale läsaren, är tydligt. (Andræ, *Rött eller grönt?*, 2001)

Vi kan än idag förvisso ana en uppdelning via böckernas titel och systemet med de röda och gröna ryggarna finns i viss utsträckning också kvar, men i dagens samhälle ligger den stora skillnaden inte sällan i genre, bokomslag och sidantal. De unga kvinnorna tenderar att i större utsträckning än de unga männen välja vissa genrer såsom till exempel dokumentärroman och romantik medan pojkarna hellre väljer science fiction och böcker om sport. Vad gäller bokomslag tycks detta vara viktigt för båda könen vid val av litteratur, dock krävs det olika saker av bokomslaget för att vinna respektive läsares gunst.

Nedan följer en kort presentation av forskningsläget först ur ett historiskt och sedan ur ett nutidsperspektiv. Därefter delges läsaren ett urval av litteratur i vårt tycke anpassat efter uppsatsens syfte. De namn som presenteras är alla forskare eller doktorander vid lärosäten och

universitet runt om i världen. Deras namn får anses bära en viss dignitet och deras forskning bär stor vikt för litteratur- och genusforskningen i dag. Vi har medvetet valt att fokusera på nordiska forskare eftersom vår undersökning handlar om den svenska skolan. Vi har dock två utländska inslag i form av två stycken amerikanska litteraturforskare.

2.1 Forskningsläge

Forskningen inom genus och litteraturområdet får ständigt förnyelse och färsk rön presenteras. Det är ett tacksamt ämne att studera då intresset för genus och litteraturforskning sedan länge har varit stort och omfångsrikt material därmed finns att tillgå. Ämnet berör och intresserar dessutom många människor.

Det finns och har länge funnits en uppdelning inom vad som betraktas som höglitteratur och låglitteratur. Den höga litteraturen är den som vunnit störst forskningsområde och även det område inom vilket de flesta vill forska. Höglitteraturen kan exemplifieras av nobelpristagare, lyrik och dramatik. Den låga litteraturen, å andra sidan, har förvisso vunnit stora läsarskaror men som forskningsmaterial betraktat, ligger det i lä i jämförelse med den nyss nämnda genren. Låglitteraturen kan även benämnas populärlitteratur. Det är Anders Öhman som i sin bok *Populärlitteratur De populära genrernas estetik och historia*, lanserar begreppet populärlitteratur som en synonym till det mer negativt laddade låglitteratur. Exempel på vad som kan tänkas tillhöra kategorin låglitteratur är den numera så populära chicklitt romanen, deckaren, kiosklitteratur, tantsnusk och diverse serietidningar. Rent historiskt sett, har populärromanen alltid dragit mest kvinnliga läsare och enligt Öhman är detta en av anledningarna till varför populärromanen har fått ett så lågt anseende: ”Då man antagit att det är lättleda personer som främst löper risk att bli offer för den dåliga litteraturen, är det främst kvinnor som kommit att förknippas med populärlitteraturen (Öhman, 2002. s. 12). Öhman för resonemanget att den stora delen kvinnliga läsare är en direkt orsak till varför vissa genrer automatiskt betraktas som lägre litteratur. Att kategorisera litteratur utefter könet på dess läsare sträcker sig ända bak till 1800-talet: ”Schablonbilden av en frodig kvinna som ligger på en soffa och läser en roman, samtidigt som hon matar sig själv med praliner från en chokladask, har sitt ursprung i detta synsätt (s. 12). Öhman menar att kvinnans läsning historiskt sett, framhållits som sämre än männens. Den litteratur som vann många manliga läsare, Strindberg exempelvis, blev också upplyft och i många fall kanoniserad.

Bakåt i tiden och till viss del än idag, delar vi in litteratur i manlig och kvinnlig, men det som skiljer nu från då är att man lagt till ytterligare en genre i form av ungdomsboken. Maria Ulfgard definierar flickboken och ungdomsboken i *För att bli kvinna – och av lust*. Om flickboken säger hon:

Vi har sett att ett av flickbokens viktigaste kriterier utgörs av könet det är författarens, protagonisten och läsarens kön som konstituerar flickboken som genre. Frånsett författaren kan man på liknande sätt ringa in kriterier för ungdomsboken, men med åldern som kriterium istället för kön. Ungdomsboken vänder sig till både flickor och pojkar och den är skriven för ungdomar och har ungdomar av båda könen som protagonister. Ungdomsbokens föregångare är flickboken och pojkboken (s. 57).

Den första bok som på allvar kom att betraktas som en ungdomsbok i Sverige är enligt Ulfgard Harry Kullmans *Den svarta fläcken* som utgavs år 1949. Tio år senare, under 1960-talet, får ungdomsboken sitt riktiga genombrott i Sverige och idag har ungdomsbokhyllan en stark och naturlig plats i bokhandeln. Ungdomsboken idag har både manliga och kvinnliga läsare och är på intet vis homogen utan har stor variation i innehåll och genre. Kriminalhistorier ställs jämte historiska romaner, fantasy, komedier och dokumentärer. Fortfarande ses exempel på de traditionella pojk- och flickböckerna men idag urskiljs de inte längre av de röda och gröna ryggarna. I stället kan man se skillnader via bokens ämne där flickboken inte sällan berör hästsport och pojkboken lagsport. Faktum är att denna tidiga ”ungdomsbok” när den började produceras, kallades för ungdomsbok och inte pojk- och flickbok. Ganska så snart stod det emellertid klart att ungdomsboken i själva verket var en pojkbok då den hade manliga huvudkaraktärer och handlade om typiskt manliga saker såsom äventyr och resor i världen. När också flickboken gör sin entré på den litterära arenan uppstår ett behov av klassificering och därmed myntas begreppen pojk- och flickbok (Andrae, 2001).

Receptionsmässigt sett finns det relativt lite forskning att tillgå, särskilt inte då man letar längre bak i tiden. Gustaf Fredén gör dock ett mindre nedslag i sin bok *Litteraturläsning och litteraturanalys* (1962). I Kapitlet ”Den återupplevda verkligheten” berättar Fredén om en litterär reception då han närmare granskar Strindbergs självbiografiska verk: *Tjänstekvinnans son*. Fredén jämför Strindbergs skildring av sin barndom med hans systrars upplevelser. Systrarna Anna von Philp och Nora Hartzell har inte samma uppfattning om syskonens gemensamma barndom som Strindberg har: ”På ett annat ställe i sin bok opponerar de sig mycket bestämt mot hans helhetssyn på hemmet; där härskade, säger de, varken hunger eller fruktan. Nej, den beskrivning de ger av sin bror är nog byggd på egna iakttagelser. Så har han

tett sig för dem, och så har han upplevt sig själv.” (s.51). Citatet låter oss förstå att där August Strindberg upplevt hunger och fruktan har systrarna inte delat hans lidande. Detta kan förklaras med att Strindberg och systrarna har olika reception av samma verklighet och även om detta inte direkt rör textuell reception ger det oss ändå en fingervisning i hur samma verklighet kan upplevas olika, av olika människor. Om skillnaden receptionellt sett denna gång ligger på individnivå eller har med könstillhörighet att göra låter vi emellertid vara osagt. Dock är det intressant att se att receptionen redan för femtio år sedan var ett ämne som ansågs värt att studera.

Den moderna forskningen lyfter gärna fram skillnader i olika människors reception. Till viss del ser man dessa skillnader som en produkt av könstillhörighet, då man menar att pojkar är mer benägna att läsa in action medan flickorna gärna ser romantiska drag, och lyfter fram dessa. Vi ser dock, om man tar hänsyn till receptionsforskningen, att receptionsuppfattningen till största del kan tillskrivas individen själv, oberoende av kön. Man menar att det är individens personlighet, livssituation, erfarenhet och allmänna kontext som till största del utgör skillnaden i fråga om reception vid läsning. Här känns det angeläget att ta hjälp av termerna allmän repertoar och litterär repertoar. (Molloy, 2003. s. 52 ff.) Begreppet allmän repertoar betyder den emotionella bakgrund och värdegrund som läsaren tar med sig från omvärlden in i sin läsning (till exempel politik, livsföring, kärlek och estetik). Den litterära repertoaren beskriver läsarens förväntningar om vad litteratur är och vad det bör vara. Till detta kommer även den enskildes erfarenhet av läsning samt de titlar den utgörs av. Nedan kommer en presentation av utvald forskning och forskare att vara läsaren behjälplig genom att bidra med användbar information inför arbetets analyserande del och diskussion.

2.1.1 Olga Dysthe

Det flerstämmiga klassrummet, 1995, kommer ut i en tid då böcker med pedagogiska och didaktiska utgångspunkter blivit vanliga. Dysthe gör ett inlägg i debatten om hur elever lär sig bäst och menar att detta sker genom dialog. Avhandlingens syfte är att sprida ljus över elevers inläring och det forum i vilket de ska lära, samt de metoder som tillämpas för detta ändamål. Dysthes egen teori om elevers lärande grundar sig i Bakhtins teorier där lärandet till stor del grundar sig på språk, tänkande, samspel och kommunikation i pedagogiska sammanhang. Den teoretiska diskussionen är den som kretsar kring Bakhtin och hans didaktiska grundtankar, vilka lutar sig kraftigt mot dialogens betydelse för lärande, då inte bara den dialog som

vanligen uppstår i ett samtal mellan två personer utan även den kommunikation och dialog som kan uppstå genom det skrivna ordet. I detta sammanhang är det också viktigt att belysa vikten av att man har ett dialogiskt klassrum och inte ett monologiskt. Med detta menar Dysthe att dialogen inte enbart skall föras mellan lärare och elev, utan även mellan elever samt mellan text och elev/elever. Dysthe har valt att hålla sig till den kvalitativa (tolkande) forskningstraditionen inom klassrumsforskningen, eftersom den inriktningen passade bäst för hennes syften med projektet.

I undersökningen har Dysthe inte tagit hänsyn till elevernas bakgrund och förutsättningar, vilka, om hon kände till dem, kanske skulle förändra resultatet av hennes forskning. Dessa förutsättningar kan till exempel vara från vilken akademisk bakgrund eleverna kommer, har de högt utbildade föräldrar som uppmuntrar till lärande eller bryr föräldrarna sig inte om sitt barns skolgång? Studien tyder på att lärarnas syn på kunskap och lärande påverkar allt de gör i klassrummet.

Det kan med fördel påstås att Dysthes forskning är viktig. Hennes idé om ett dialogiskt klassrum kan appliceras till uppsatsens syfte nämligen att undersöka flickor och pojkars reception vid läsning. Receptionen är en del av den inre dialog Dysthe talar om i sin avhandling, och en sådan dialog utgör en förutsättning för vår undersökning.

2.1.2 Gun Malmgren

Gymnasiekulturer (1992) är en avhandling som ser receptionsforskning utifrån ett programtillhörighetsperspektiv. Man jämför således elever från verkstadslinje, konsumtionslinje, naturvetenskaplig linje och humanistisk linje med varandra i fråga om läsning. Undersökningen har gått till på följande vis; de fyra klasserna har besökts vid två tillfällen vardera, en gång i början av gymnasietiden och en gång i slutet av gymnasietiden varvid sex till sju elever intervjuats. Intervjuresultaten ligger till grund för den empiriska undersökning som avhandlingen vilar på. Eleverna citeras flitigt under avhandlingens gång och utgör en av avhandlingens röda tråd. Malmgren forskar med en sociokulturell inriktning och tar därmed hänsyn till den bakgrund eleverna har och påverkas av. Malmgren kan via sin undersökning konstatera att elever som kommer från akademiska hem ofta är hemmahörande på den humanistiska eller naturvetenskapliga linjen medan eleverna på de två andra linjerna kommer från en arbetarbakgrund. Hon konstaterar också att eleverna från de akademiska hemmen inte

bara är mer villiga utan dessutom bättre läsare än eleverna med arbetarbakgrund. De akademiskt hemmahörande eleverna skiljer sig receptionsmissigt från de icke akademiskt hemmahörande då de i större omfattning tolkar och reflekterar över det lästa. De är även bättre på att läsa in ej explicita budskap i texten. Titlar såsom *Rambo* och övriga våldbenägna verk får anses representera den litterära repertoar som elever från arbetarklasshem gärna väljer. Dessa elever anser att läsning är en fritidsaktivitet som skolan helst inte skall beblanda sig med.

Malmgren berör också genusperspektivet inom sin avhandling, men detta perspektiv är emellertid inte Malmgrens huvudfokus, vilket ger oss anledning att rikta en försiktig kritik åt forskarens håll då ett sådant perspektiv väl låtit sig mer ingående bejakas. Det kommer att finnas anledning att återvända till Malmgrens avhandling i arbetets diskussion rörande programval och sociokulturella faktorer som möjliga anledningar till skillnader i val av litteratur och reception.

2.1.3 Maria Hedlin

I boken *Jämställdhet en del av skolans värdegrund* (2006) ger Hedlin en överskådlig blick över genus och genusforskning i modern tid i Sverige. Hedlin har koncentrerat sin bok på att försöka förklara genusforskning på ett sätt som alla kan förstå. Bland annat tar hon upp skillnaden mellan genusforskning och jämställdhetsforskning. Två begrepp som många kan anse vara synonyma, men som i själva verket riktar sig åt två olika håll inom forskningen. Genusforskningen inriktar sig på hur våra idéer om manligt och kvinnligt skapar möjligheter eller hinder inom diverse områden och intresserar sig inte för det biologiska könet utan för den kultur som skapar vår sexuella identitet. Jämställdhetsforskningen å sin sida strävar efter att finna sätt genom vilka man kan nå ökad jämställdhet mellan könen. Hedlin gör ett nedslag i genusperspektiv på utbildning. Bland annat undersöker hon den traditionella synen att pojkar bär på mattegener och flickor på språkgener. Det vill säga att pojkar är bättre än flickor på naturvetenskapliga ämnen och att flickorna å sin sida presterar bättre än pojkarna inom de humanistiska ämnena, i synnerhet inom språkämnen. Hedlins undersökning påvisar att detta är en onyanserad tolkning av gamla konventioner och att könsskillnader då det gäller matematikresultat har minskat med tiden. Hedlin blir intressant för vårt arbete då hon i kapitlet "Gymnasieskola" diskuterar maskulinitetsnormer och feministnormer. Författarinnan exemplifierar dessa normer med att visa på de olika programval som görs av unga kvinnor respektive unga män då de söker till gymnasiet: "När det gäller gymnasieutbildning och framtidens yrkesval säger flickorna att pojkarna har fler alternativ att välja mellan. Det finns

fler killprogram än tjejprogram” (s.69). Ett program där samtliga elever är av samma kön, skapar enligt Hedlin ett homogent klassrum vilket leder till liten jämställdhet och utrymme för ett brett genusperspektiv. Samma sak ser vi ur ett manligt perspektiv då vi tittar på exempelvis en fordonsklass. Det samhällsvetenskapliga programmet får anses vara representativt för ett heterogent klassrum där jämställdhetsperspektivet i större bemärkelse kan vara och är rådande. Dessa skilda klassrumsklimat kan ha betydelse för receptionen, något som senare under uppsatsen kommer att diskuteras.

Hedlin avrundar sin bok med att tala om möjligheterna att arbeta aktivt med genus i klassrummet. Hon anser att ett helhetsgrepp måste tas och att både pojkar och flickor aktivt måste konfronteras med genusfrågor. Läraren å sin sida måste vara medveten om samhällets värderingar och könsmönster för att kunna arbeta för ett jämställt klassrum. En tydlig koppling mellan skolans och samhällets klimat kan tydligt ses enligt Hedlin. Det ena föder det andra och både skolan och samhället i övrigt måste samarbeta för att undvika konventionella könsstereotyper.

2.1.4 Marika Andræ

Rött eller Grönt (2001) är en avhandling i vilken Andræ haft som syfte att för undersöka könsperspektivet i ungdomsböcker utgivna av B. Wahlströms förlag 1914-1944. Dessa ungdomsböcker exemplifieras bäst genom de röda och gröna ryggarna och Andræ menar att denna uppdelning av pojk- och flickböcker bidragit till något som kallas könskonstituering. Det vill säga hur man identifierar sig med sitt kön utifrån de normer och värderingar som finns kring kön och i förlängningen hur vi ska och bör bete oss som man respektive kvinna.

Forskaren har inte haft för avsikt att närmare granska förhållandet läsaren och boken emellan delvis på grund av att hon anser att sådant material saknas, främst inom området för hennes specifika forskning: ”Vad som då återstår är att spekulera utifrån receptionsteoretisk litteratur, något jag i huvudsak har valt att avstå ifrån (s. 19). Andræs har därmed inte varit oss behjälplig i diskussionen kring reception men har bidragit till kunskaper kring ungdomslitteratur, pojk- och flickböcker fundamentalt sett.

2.1.5 Maria Ulfgard

För att bli kvinna – och av lust En studie i tonårsflickors läsning (2002). Titeln på detta verk ämnar förklara bakgrunden till unga kvinnors läsintresse (männen lämnas utanför). Ulfgard menar att flickor läser för att finna sin kvinnoidentitet det vill säga *För att bli kvinna* och i mötet med litteraturen skapar hon sig delar av densamma inklusive läslust vilket ger *och av lust*. Flickorna anses även ha, i större utsträckning än pojkar, en inbyggd lust att läsa, vilket stipuleras i titeln. Hennes undersökning kan delas in i tre kategorier; receptionsforskning, textanalys och genusforskning och lutar sig mot teorier rörande detta. Undersökningen är baserad på tjugo flickor i åldrarna 15-16 och dessa flickor har Ulfgard följt under två års tid. Resultatet av deras samarbete och de intervjuer som under dessa två år genomförts, presenteras och analysers i Ulfgards avhandling. Bland annat kommer Ulfgard fram till att unga kvinnor och flickor tenderar att söka sig till identifikationslitteratur då valet är deras eget:

Vi har sett hur flickorna går in i transaktion med texterna och hur de många gånger ser lustfyllt på sin läsning. Igenkänning är ett fenomen som regelbundet förekommer hos flickorna, men läsningen har en tendens att stanna vid detta. I något undantag har vi sett hur ideologikritik formats i en flickas reception, men detta hör till ovanligheten. (s. 344)

På mer än ett sätt bekräftar Ulfgards undersökning tidigare föreställningar angående avhandlingens ämne, men den tillför även ny information om unga flickors läsvanor. Senare tids forskning har inte lyft fram möjligheten att skolan kan vara en motståndskraft då det gäller flickors frivilliga läsning, något Ulfgard gör. Skolans läsning, menar Ulfgard, tillhör inte den läsning som baseras på lustfyllda motiv och kan därför verka hämmande för utveckling av den spontana läsningen som annars skulle kunna ske utanför skolans ramar. Flickor uttrycker en tvingande känsla inför sin läsning och detta delvis nya perspektiv och motiv för läsning har inte bejakats i tidigare forskning anser Ulfgard.

I den del av Ulfgards avhandling som behandlar reception, beskriver hon hur uppfattningar hos flickorna skiljer sig inte bara på individnivå, utan även baserat på det samhälle man tillhör. Detta exemplifieras då Ulfgard jämför läsning av samma bok i två olika skolor och det mottagande boken fick av de två läsgrupperna. Då den ena läsgruppen håller romanen högt, betraktar den andra läsgruppen boken som mindre läsvärd. Denna skillnad kan förklaras med olika lång progression läsmässigt sett, men även som en sociokulturell fråga. Ulfgard

använder sig av termerna literary repertoar (litterär repertoar) och general repertoar, (allmän repertoar) då hon söker förklara det skilda mottagandet av boken. Termerna beskriver den läsvana eleverna bär med sig.

Ulfgard lyfter fram den enskilde individens livssituation som en avgörande faktor vid receptionen och menar att den situation man befinner sig i som ung människa och den psykiska och sociala mognad individen innehar, till stor del utmärker deras läsning.

2.1.6 Lena Kåreland

Modig och stark – eller ligga lågt Skönlitteratur och genus i skola och förskola (2005) är en receptionsstudie av elevers olika uppfattningar av litteratur. Lena Kåreland har koncentrerat sig främst på förskola samt de tidiga skolåren då hon anser att det finns relativt lite forskning som berör barns läsutveckling under dessa perioder. Kåreland använder barnens olika åldrar som en avgränsning för var de befinner sig som läsare och också vilka val de gör som läsare. Bland annat menar Kåreland att pojkar senare än flickor börjar välja mer könsneutrala böcker. Då flickorna i början på mellanstadiet övergår till att läsa kapitelböcker söker sig pojkarna fortfarande till manliga hjältar så som Robin Hood, Alfons och Sune. Först i skolans sjätte år börjar skillnaderna att utjämnas och även pojkarna visar tendenser till ökad öppenhet i sina läsval. Begreppet genusimpregnerade bokval förklaras med att man kan ana mönster i de bokval pojkarna och flickor gör. Enligt Kåreland tycks detta mönster i högre grad gälla pojkarna som gärna väljer böcker med en manlig huvudkaraktär. Dock, påpekar Kåreland att avsaknaden av ett lika starkt mönster hos flickorna kan förklaras med att flickorna i stor utsträckning väljer samma bok som sina kamrater. För flickorna är alltså kamrataspekten viktigare än genusaspekten. Kåreland lutar sig mot den amerikanska läraren och litteraturforskaren Joseph Appleyard och beskriver flickornas likartade läsval som ett positivt inslag på väg mot läsgemenskap.

Det som Kåreland anser vara utmärkande för barns reception är att pojkar och flickor under de tidiga läsåren nästan undantagsvis identifierar sig med personer i boken av samma kön som de själva. Ett exempel på en sådan genusidentifiering hämtar Kåreland från *Bröderna Lejonhjärta* där pojkarna liknar sig själva vid Karl eller Jonatan. Flickorna vänder istället sin identifikation till karaktären Sofie, detta trots att ålderskillnaden är så stor. Än en gång återvänder Kåreland till Appleyard och använder hans term ”läsaren som hjälte eller

hjältinna”. Termen anser Appleyard vara det förhållningssätt med vilket barnet läser böckerna. Antingen uppfattar man sig själv som en tyst deltagare som står bredvid berättelsen eller ser man sig själv aktivt ingå i bokens historia personifierad av hjälten eller hjältinnan. Kontentan av Appleyards resonemang leder till en slutsats där man kan konstatera att de flesta barnen tillhör kategori två, det vill säga läser in sig själva i handlingens centrum. Mer om Appleyard och hans forskning följer senare i uppsatsen.

Kåreland urskiljer olika kategorier av läsare. Bland annat redogör hon för intervjuer med pojkar som inte läser könsstereotyp. Pojkarna i fråga väljer en bok med en ängel som huvudkaraktär. Något som Kåreland anser har mer att göra med pojkarnas litterära repertoar än med genusimpregnerad läsning: ”Bokens allmänna repertoar stämmer kanske bättre med deras allmänna repertoar /.../ även deras litterära repertoar tycks alltså matcha textens litterära repertoar.” (s. 241). Pojkarnas läsval grundar sig alltså på en igenkänning via tidigare läsval snarare än ett behov av att läsa en bok med en manlig huvudkaraktär.

Överlag anser Kåreland att könstillhörighet spelar en avgörande roll för hur pojkar och flickor uppfattar samt väljer litteratur. Hon ställer sig dessutom frågan hur mycket litteraturundervisningen i skolan påverkar eleverna i deras läsning. Då hon inte tycker sig kunna skönja ett jämlikt litteraturspektrum från lärarnas sida undrar hon om detta avspeglar sig på eleverna i avseendet val av litteratur. Kan lärarna möjligen uppmuntra till genusimpregnerade litteraturval, det vill säga texter som läses mycket olika av pojkar och flickor.

Trots att Kårelands forskning riktar sig mot yngre barn innehåller den många för vår egen undersökning viktiga moment så som reception, genusimpregnerad läsning samt läsval. Dessa moment är enligt vår mening adekvata även då man talar om äldre elever.

2.1.7 Gunilla Molloy

Reflekterande läsning och skrivning (1996) är ett redskap för lärare och lärarstudenter som vill skapa ett läsande klassrum samt en öppen och kreativ dialog mellan lärare och elever, författat av Gunilla Molloy. I boken presenterar Molloy ett flertal litterära begrepp som sedan följer med och återkommer i senare böcker. Läsaren får ta del av elevers, hemmahörande i grundskolans senare år, tankar kring läst litteratur och får därmed redskap att tolka och

använda sig av dessa elevers reception för att komma vidare i såväl läsning som skrivande i sina egna klassrum. *Reflekterande läsning och skrivning* ligger till grund för all övrig forskning Molloy gjort, varför den förtjänar ett omnämmande även om vi i huvudsak använder oss av andra titlar av Molloy i vårt arbete.

I artikeln ”Varför går det så långsamt i skolan?” skriver forskaren och lärarutbildaren Gunilla Molloy att flickor i skolan förväntas läsa både manliga och kvinnliga författare medan detta inte gäller i lika hög grad för pojkar. Det kan även vara svårt att få pojkar att läsa litteratur med kvinnliga huvudpersoner. Molloy menar att detta bottnar i sättet att se mannen som norm för mänskligheten och att allt som inte är manligt därmed är mindre intressant och mindre viktigt. Detta synsätt kan återfinnas hos elever och lärare av båda könen, erfar Molloy. (Molloy, G. (1998) *Varför går det så långsamt i skolan. Genus i praktiken – på hans eller hennes villkor?* Stockholm Jämställdhetsarbetares förening.)

Molloy utvecklar detta resonemang ytterligare i sin bok *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*, (2003) där hon problematiserar skönlitterär läsning på högstadiet. Molloy använder sig själv av pedagogen Elisabeth Öhrns studie om könsmonster i klassrummet då hon belyser problematiken som ett mansdominerat samhälle medför: ”Både pojkar och flickor befinner sig i en underordnad elevsituation, men för flickor tillkommer också att de som kön har en underordnad position. Att män haft och har mer makt i samhället innebär också att deras beskrivning av verkligheten är den dominerande och att skolan ger större utrymme för pojkars intresse” (s. 72). Således har flickorna i klassen ett underläge gentemot pojkarna redan innan läsningen påbörjats, menar Molloy. Att lärare dessutom tenderar att ha svårt då det gäller bokval i klassrummet tillför ännu en dimension. Molloy berättar att lärare upplever det som svårt att välja litteratur till klassrummet och ibland har de inte ens läst boken i fråga själva. Att dessutom begära att de skall välja böcker med genusanpassning, kan då tyckas som väl mycket begärt. Vid fråga om val av litteratur påvisar Molloy skillnader mellan pojkars och flickors preferenser. I jämförelsen könen emellan är flickorna mer benägna att frångå tvånget att endast läsa genusanpassad litteratur. Till exempel avvisar inte flickor en bok endast av den anledning att den ser ut som en pojkbok. I stället väljer flickor att leta efter teman i texten som gör det möjligt för dem att läsa den på ett annat sätt än vad en manlig läsare skulle ha gjort. Omvänt gäller inte samma sak då pojkarna i stort sett omedelbart avvisar böcker med kvinnliga huvudkaraktärer. Inlevelseförmåga och medkänsla, är två exempel på de egenskaper kvinnor vanligen besitter och detta används som argument för pojkarnas avvisande av

kvinnlig litteratur. De vill distansera sig från dessa typiskt kvinnliga kvaliteter och i stället söker de efter manliga identifikationsmönster.

Ett begrepp som i sammanhanget blir intressant är ”genusimpregnerad läsning”. Molloy använder detta begrepp då hon skriver om olika läsares reception. Läsaren observerar och tar till sig olika saker i texten beroende på könstillhörighet:

Ytligt sätt är en skönlitterär bok i sig inte genusimpregnerad (även om den i viss mån ändå är det genom författarens tankar). Men i samma ögonblick som den presenteras i en klass (och inte bara där), kommer pojkar och flickor att förhålla sig olika till boken beroende på hur omslaget ser ut, vilket kön bokens huvudperson har och i vilken miljö boken utspelar sig. (Molloy , 2003, s. 69)

Till grund för Molloy's avhandling och sedermera bok, ligger observationer och intervjuer med elever och lärare verksamma vid grundskolans senare år. Molloy önskar att med sin bok sprida ljus över de olikheter och skillnader som finns receptionellt individer emellan. Hon vill även påvisa hur man kan använda dessa skillnader som en tillgång i sin litteraturundervisning.

Gunilla Molloy's senaste bok heter *När pojkar läser och skriver* (2007) och handlar om bakomliggande faktorer till pojkars motvilja mot läsning. Molloy har följt en grupp pojkar från sjunde till nionde klass och analyserat deras argument och motståndsstrategier inför läsning i skolan. Det som gör ovan nämnda bok särskilt intressant, är att detta är en av de få böcker som renodlat belyser just pojkars läsning. Vad gäller flickors läsning finns det generellt sett mer att hämta, men pojkarna har fram tills nu förhållit sig relativt anonyma i sammanhanget. Molloy konstaterar i boken att för att kunna analysera pojkarnas läsbeteende, måste man ta in flickornas röster för att kunna se det hela ur ett genusperspektiv. Ett manligt förhållningssätt fordrar en motpol i form av ett kvinnligt förhållningssätt, något Molloy mycket riktigt, påpekar. I boken för Molloy en sociokulturell diskussion där hon påpekar vikten av att belysa aspekter såsom, klass, sexualitet och kön, när man talar om reception. Just då det kommer till frågan om socioekonomisk tillhörighet använder Molloy i sin bok sig av Mats Trondmans formulering: ” ’Det finns inget som så tydligt påminner klassresenären om att hon kommer från en annan värld som just språkbruket i den nya världen’ ” (sid. 98) Receptionellt sett finns det flera faktorer att ta hänsyn till då man talar om just reception. I arbetet har man valt att fokusera endast på genusaspekten på grund av arbetets begränsade omfång och upplägg, men det är relevant att tidigt lyfta in möjligheten att belysa reception ur

ett flertal synvinklar, exempelvis nyss nämnda socioekonomiska vinkel. Detta synsätt representeras även av bland annat Gun Malmgren i *Gymnasiekulturer*.

2.1.8 Anders Öhman

I *Populärlitteratur* (2002) gör Anders Öhman ett historiskt nedslag om vad som sedan 1800-talets början har betraktats som hög- och låglitteratur. Som tidigare nämnts lanserar Öhman begreppet populärlitteratur som en synonym till det mer negativa begreppet låglitteratur. Öhman skriver om vad som förr och nu betraktats som låglitteratur och beskriver detta ur ett genreperspektiv. Vissa genrer har enligt Öhman alltid stereotypt betraktats som låglitteratur, till exempel lyfts thrillers fram som lägre stående litteratur. Genreperspektivet tillmäts stor betydelse inom populärlitteraturen anser Öhman och menar vidare att genreval säger mer om läsaren än om boken i sig. Med detta vill Öhman påvisa hur vissa människor alltid söker sig till samma genre, exempelvis skräck medan andra läser genreöverskridande. Detta resonemang kommer vi att återkoppla till då vi diskuterar informanternas val av litteratur. Öhman själv fäster ingen genusaspekt till sin diskussion, men öppnar ändå för möjligheten att göra detta särskilt i frågan om modernismens intåg på litterära arenan: "Modernismens avståndstagande från populärkulturen blev därför också ett avståndstagande från det kvinnliga." (s.12). Citatet återfinns i samma del av boken där Öhman för övrigt karakteriserar kvinnan via schablonbilden av den snaskätande soffliggaren som tidigare omtalats.

2.1.9 Aidan Chambers

Boken *Böcker inom oss. Om boksamtal* (1993) tar bland annat upp problemet om lärarens svårighet att välja litteratur till klassrummet och hur denna sedan bearbetas. Chambers menar att den litteratur lärare väljer till klassrummet brukar vara en blandning av gamla favoriter och precis upptäckt litteratur. Dessa motiv till val av klassrumsböcker anser Chambers inte vara tillräckliga då barnens intressen inte finns med i tankeprocessen och i förlängningen valet av litteraturen. Även om en lärare tycker om boken, har erfarenhet av att undervisa om den och vet att den brukar fungera bra i klassrummet saknar Chambers starka skäl till varför eleverna ska välja att läsa den. Chambers ger ett jämförande exempel fast med poesi istället för en bok. "Elevens tidigare erfarenhet av poesi har inte förberett henne för den här sortens text. Hon vet inte "hur den ska läsas"." (S.83). Chambers exemplifierar dessutom faran med att lärare helt själv väljer litteratur till klassrummet med att kontrastera detta mot de nationella krav som sedermera inträder i läroplanen. I England ingår det i årskurs nio att läsa verk av

nationalpoeten Ted Hughes. Om eleven aldrig tidigare kommit i kontakt med poesi kan eleven omöjligt läsa eller förstå Hughes med någon vidare behållning framhåller Chambers. Det man ständigt måste komma ihåg är att all läsning faktiskt är beroende av all tidigare läsning. Först då man läst barnkammarpoesi och rim- och lek-ramsor är man som femtonåring mogen att ta sig an Ted Hughes poesi menar Chambers.

Chambers har nyttjats inom vår uppsats i fråga om metoden för de frågor vi ställt vid intervjutillfällena. Vi har då utgått ifrån Chambers resonemang angående ”grundfrågor, allmänna frågor och specialfrågor” och därmed vilar vår empiriska undersökning till stor del på Chambers idéer och teorier om boksamtal. Chambers själv kallar samtalets grundstomme för ”jag undrar – inriktningen” och anser att det är viktigt att lärare vid boksamtal formulerar frågorna på ett sådant vis att eleverna inte kan svara med ett enkelt ja eller nej, utan tvingas att bygga ut sina svar. I Chambers bok finns även utdrag av boksamtal där ett antal lärare har använt sig av Chambers frågor. Dessa utdrag har fungerat som en mall inför förberedelsen av våra egna intervjuer. Under kapitlet metod följer en närmare beskrivning och begreppsförklaring av ovan nämnda tre frågekategorier.

2.1.10 Joseph. A. Appleyard, S. J.

I sin bok *Becoming a Reader. The Experience of Fiction from Childhood to Adulthood* (1991) delar Appleyard upp läsaren i olika lässtadier beroende på var i ålder man befinner sig. Appleyard talar om den tidiga barndomen, den sena barndomen, tonåren, högskoleålder samt vuxenlivet. Alla dessa olika stadier får sedan en titel beroende på vilken läsare man i det stadiet är. Exempelvis är man enligt Appleyard i den sena barndomen en läsare som Appleyard benämner ”the Reader as Hero and Heroine” (det vill säga: läsaren som hjälte eller hjältinginna). Då man befinner sig i tonåren har man nått stadiet ”the Reader as Thinker” (det vill säga: läsaren som tänkare) och det är först det stadiet som är särskilt intressant för vårt arbete.

Viktiga element i tonåren och den lässfären man då befinner sig i menar Appleyard vara möjligheten till identifikation, engagemang och realism inom litteraturen man läser. Vidare anser Appleyard att det i denna ålder är extra viktigt vilket kön huvudkaraktären i boken har: ”Sex Differences are more marked here than at any other age” (s.99). Citatet hjälper till att illustrera Appleyards resonemang om att läsaren vid denna ålder är i större behov av könsidentifiering i läsningen än tidigare. Det är nu läsaren formar sin självkänsla och det är nu

som läsaren skapar sitt ”jag”, det vill säga man påbörjar vandringen in i vuxenvärlden. Hungern efter könsidentifikation i litteraturen förklarar Appleyard bland annat med de fysiska förändringar kroppen erfar under denna tid. Man behöver finna acceptans och förstärkning av att de förändringar av fysisk karaktär man genomgår är förklarbara och att de kan kännas igen som helt naturliga i vald litteratur.

Appleyard kommenterar den gängse uppfattningen forskare ofta har vad gäller unga läsares läsvanor. Han menar, att man före och in de tidiga tonåren har en så kallad ”läspeak” då man läser enbart för nöjes skull även kallad ”slukaråldern”. Denna ”peak” slutar någonstans på högstadiet och därefter är det få tonåringar som frivilligt läser. I USA som är föremål för Appleyards forskning, kom man i en undersökning fram till att nästan hälften av 14-åringarna i skolan inte kunde nämna namnet på en enda bok som de läst frivilligt, utanför skolan.

Tankeprocessen hos tonåringen har kommit så pass långt menar Appleyard att man nu kan förväntas läsa med mer analyserande ögon. Som exempel ger han att läsaren nu kan säga ”det är en bra bok för att den får mig att tänka”, istället för som tidigare endast ”boken är bra”. Läsaren kan alltså nu göra egna reflektioner kring varför viss litteratur tilltalar dem mer än annan. Utvecklingen från de tidiga tonåren till de sena tonåren utgör i sig en stor progression vad gäller läsning. Elever som under sjunde läsåret får läsa *Oliver Twist* kan vid omläsning under gymnasiet första år själva uppleva och förstå den resa de gjort som läsare. Först vid omläsningen av *Oliver Twist* kan de uppmärksamma dolda motiv och dolda sanningar i texten som de förr inte hade möjlighet att se.

Appleyard blir med sitt stora kunnande om läsning och lässtadier oss behjälplig då vi analyserar och diskuterar våra informanternas svar samt de olika faktorer och möjligheter som kan tänkas finnas för desamma. Dessutom baserar Lena Kåreland en stor del av sina tankeprocesser i boken *Modig och stark- eller ligga lågt*, på just Appleyards teori om läsaren i olika åldrar och stadier, varför vi anser det vara av vikt att ge Appleyard välförtjänt utrymme.

3 Problemprecisering

Skiljer sig unga mäns och unga kvinnors reception åt vid läsning av samma skönlitterära text? Vilka är i så fall dessa eventuella skillnader, hur yttrar de sig och vilka faktorer spelar in i dess uppkomst? Väljer unga män och kvinnor olika skönlitterära texter utifrån genusbaserade aspekter?

4 Metod

Det stod tidigt klart att en kvalitativ undersökning hade bäst förutsättningar att motsvara våra förväntningar på undersökningen. Vi visste tidigt att vi ville basera vår undersökning på öppna frågor då dessa genererar mer substantiella svar än vad ledande frågor gör. Undersökningar som baseras på ledande frågor levererar inte alltid sanning då frågorna i sig utgör på förhand bestämda svar. Likaledes frångick vi varianten med enkätundersökning då en sådan tycktes alltför ytlig för att väl kunna tjäna uppsatsens syfte. Det var viktigt för oss att metodvalet blev rätt, då arbetet till stor del vilar på det resultat som vår undersökning skulle ge.

Då den kvalitativa undersökningen valts och frågorna skapats, kvarstod val av målgrupp för undersökningen. Eftersom uppsatsen önskar sprida ljus över litteratur och genus var det nödvändigt att ha både kvinnliga och manliga informanter. Dessa valdes slumpvis ut från två olika gymnasieskolor, årskurs ett. Valet av årskurs ett gjordes då vi vill att arbetets resultat skall vara relevant och applicerbart både inom högstadie- och gymnasieskolor.

Härnäst följer en beskrivning av hur vi mer precist gick tillväga och hur vi tänkte när vi valde metod för vår undersökning.

4.1 Val av metod

Till uppsatsens empiriska del har vi valt den kvalitativa intervjun som metod. Vi har främst använt oss av Steinar Kvale *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997) då vi sökt information om hur man genomför denna typ av intervju. Utöver honom har Aidan Chambers varit oss behjälplig i konstruerandet av frågor inför intervjutillfällena. Då vårt syfte är att undersöka likheter och skillnader mellan pojkars och flickors reception vid läsning av samma text, samt undersöka de litteraturval de själva gör, anser vi att den kvalitativa intervjun med dess möjlighet till djupgående diskussion samt relevanta uppföljningsfrågor, kommer att vara ett mycket lämpligt val.

Anledningen till att vi valde denna metod var att vi tilltalades av dess öppenhet och vida ramar. Kvale själv påpekar: ”Den stora fördelen med kvalitativa intervjuer är deras öppenhet. Det finns ingen standardteknik, inga regler för en intervjuundersökning som bygger på ostandardiserade kvalitativa intervjuer.” (s.82). Begreppet ostandardiserad menar Kvale är

beskrivande för själva intervjusituationen. Hur man planerar den kvalitativa intervjun, det vill säga, de medvetna val och frågor man ställer sig under processens gång är ett någorlunda standardiserat förlopp. Vi har i stor utsträckning hållit oss till Kvalets diskussion rörande intervjuundersökningens sju stadier. Dessa stadier har vi vinnlagt oss om att applicera på den empiriska undersökningen, allt för att den ostandardiserade undersökningen skulle få en mer strukturerad form. I korthet består de sju stadierna av följande: tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering samt rapportering.

Vad gäller Aidan Chambers *Böcker inom oss. Om boksamtal* (1993) har vi använt oss av hans tidigare i arbetet nämnda begrepp angående frågemallar för ett boksamtal. Dessa tre begrepp startas med ”grundfrågorna”: ”var det något du gillade i boken, vad tyckte du särskilt mycket om?” (s.114). Därefter följer ”de allmänna frågorna” till exempel: ”Upptäckte du något som du inte tänkte på första gången, har du lagt märke till ifall språket används på något särskilt sätt i boken?” (s.115 f). Slutligen avrundas samtalet med ”specialfrågorna”: ”Hur lång tid tror ni det tog för alltihop att hända? Vilken av personerna blev du mest intresserad av?” (s.117 f). Utifrån Chambers förslag på olika frågor har vi sedan själva konstruerat en frågemall som fungerat som underlag för intervjuerna. Det bör också nämnas att flertalet av de på förhand bestämda frågorna följdes upp med för situationen relevanta följdfrågor.

4.2 Urval

Informanterna valdes som tidigare nämnts ut från årskurs ett, gymnasiet eftersom vi önskar att resultatet skall vara relevant för både högstadie- och gymnasieskolan. Av självklara skäl fordrades både kvinnliga och manliga informanter, sex sådana valdes slumpvis ut varav tre var manliga och tre var kvinnliga. De manliga informanterna kallar vi hädanefter John, Karl och Nils, de kvinnliga informanterna Sara, Lisa och Alexandra. Bortfall uppstod då Nils aldrig dök upp vid tillfället för intervju med de manliga eleverna. Orsaken till detta förblir okänd men det resulterade i att vi tvingades reducera antalet manliga informanter till två då ingen möjlighet till komplettering fanns. Då turen kom till de kvinnliga informanterna visade sig även här att bortfall var ett faktum. Alexandra hade en läkartid och kunde därför inte närvara. Vi anser dock att detta på intet sätt missgynnade den kvalitativa intervjun, då tillräckligt med material ändå kunde förvärvas och beslut togs att inte heller här komplettera. De manliga informanterna, Karl och John, kommer från en centralt belägen skola i en medelstor stad i norra Skåne. Skolan har gott rykte och betraktas i allmänhet som en

högstatusskola. De unga männen får anses tillhöra det högre presterande skiktet i klassen och linjen de läser vid är samhällsprogram med ekonomisk inriktning. De kvinnliga informanterna går även de på en gymnasieskola i en medelstor stad i Skåne. Denna skola har inte samma goda rykte och består till stor del av elever som kommer från lägre sociala skikt. Det skall dock framhållas att de kvinnliga informanterna, Sara och Lisa går på en linje med mycket hög intagningspoäng till följd av sitt ringa antal platser, nämligen hårvårdsprogrammet. Detta gör att de kvinnliga informanterna har lämnat grundskolan med högsta medelpoäng. Inom sin klass, här och nu, betraktas de kvinnliga informanterna endast som medelpresterande av sina lärare.

4.3 Genomförande

Den empiriska undersökningen baserad på den kvalitativa intervjun, genomfördes vid två separata tillfällen. Först genomfördes intervjun med de manliga informanterna på deras skola i ett rum avsett för samtal av olika slag. Som nämnts tidigare förväntade vi oss att de skulle vara tre till antalet, men endast två dök upp. En vecka senare genomfördes intervjun med de kvinnliga informanterna och även här föll en av informanterna bort och endast två fanns kvar. Intervjun med de kvinnliga informanterna skedde även denna på elevernas skola, men inte i ett rum avsett endast för samtal utan i ett klassrum. Efter endast ett par frågor tvingades vi emellertid att lämna klassrummet på grund av en annan lärare och dennes klass och intervjun fick avslutas i ett anslutande klassrum. Huruvida detta avbrott påverkade informanterna eller intervjuens resultat i stort är svårt att utröna, vi har dock inte funnit några indikationer på att så skulle vara fallet.

Intervjuerna genomfördes delvis enskilt med en informant i taget eftersom risk att informanterna annars skulle påverkas av varandras svar ansågs överhängande. De frågor som vi ansåg vara av en mer öppen och bred karaktär, besvarades med båda informanterna närvarande. Intervjun strukturerades så att informanterna först fick ta del av de etiska principer som låg till grund för erforderligt tillstånd, rätt att citera med mera. Efter detta intervjuades informanterna en i taget, medan deras svar fortlöpande tecknades ner. Intervjuerna har således inte dokumenterats med annat än det skrivna ordet, ingen bandspelare eller kamera användes då man på grund av tidsbrist tog beslutet att inte transkribera intervjuerna. Sammanlagt tog vardera intervjutillfället cirka två timmar, med en viss skillnad i tidfördelningen mellan informanterna själva. Efter genomförd kvalitativ intervju,

informerades informanterna än en gång om hur deras svar kommer att behandlas och användas. Informanterna fick också läsa igenom den text där svaren på frågorna fanns. Efter noggrann läsning, skrev samtliga av informanterna under ett papper som bekräftar att vi har tolkat deras svar rätt samt att de godkänner att vi omformulerar vissa av deras formuleringar.

4.4 Bearbetning

Då den kvalitativa intervjun genomförts, hade vi en god mängd resultat att studera och analysera. Steg ett i vår bearbetning var att renskriva de svar informanterna givit oss. Svaren har analyserats och bearbetats efter följande tre huvudkategorier: svaren sett ur fyra enskilda vinklar, svaren sett ur ett genusperspektiv, det vill säga de kvinnliga informanternas svar för sig och de manliga informanternas svar för sig och avslutningsvis samtliga av informanternas svar sett som en helhet. Därefter gjorde vi en överskådlig analys av svaren jämfört med frågorna samt en nedteckning av de direkta mönster som framträdde vid denna första, halvstrukturerade genomgång. När vi tillägnat oss den forskningsbakgrund som kändes relevant för vårt syfte, gjorde vi en mer djupgående analys av den kvalitativa intervjuens resultat, ställt mot denna forskningsbakgrund. Vi drog de paralleller som kändes hithörande och gjorde kopplingar som tjänade syftet att besvara vår problemprecisering. I arbetets femte del, analys och diskussion, redovisas resultatet av denna genomgång och även de motiv och handlingar som ligger bakom de slutsatser vi sedermera kommer att presentera.

4.5 Etiskt förhållningssätt

”En intervjuundersökning är ett moraliskt företag: Det personliga samspelet i intervjun inverkar på den intervjuade, och den kunskap som frambringas genom intervjun inverkar på vår förståelse av människans situation.” (Kvale, 1997, s.104). Problematiken kring etiska förhållningssätt i intervjusituationer går Kvale närmare in på i ett kapitel i sin bok. Hans tankar och idéer om hur man bör förhålla sig etiskt till den empiriska undersökningen har legat till grund för vårt tillvägagångssätt vid intervjuerna. Vi har även använt oss av etiska rådets riktlinjer, se bilaga 8. Dessa källor har bland annat varit oss behjälpliga då det gäller etiska riktlinjer så som; etiska koder, informerat samtycke, konfidentialitet, konsekvenser och forskarens roll. Vi har framförallt hållit mycket hårt på konfidentialiteten och klargjort för våra informanter att vare sig deras eller skolans namn kommer att nämnas i uppsatsen. Intervjun tilldrog sig utanför schemalagd tid varför medverkan i intervjun måste betraktas som fullt frivillig. Informanterna har även fått godkänna sina svar via namnunderskrift.

Överlag har vi strävat efter att vara så etiskt korrekta som möjligt, både vid intervjutillfällena och i bearbetningen av det insamlade materialet. Det vill säga, vi har inte medvetet påverkat eller tillrättalagt informanternas svar och inte heller analyserat resultaten på ett sådant vis att de bättre ska tjäna uppsatsens syfte.

4.6 Kritik av vald metod

Vårt val att göra en undersökning baserad på en kvalitativ intervjumetod, har självklart både för- och nackdelar. Själva ser vi den begränsning av antalet informanter som den kvalitativa intervjun medför som en nackdel eftersom svaren vid en sådan förväntas vara längre och av en analyserande karaktär och att antalet informanter därmed blir mindre. Man får således basera sina resultat på ett mindre antal individers svar och detta i sig medför att svaren kan anses vara subjektiva och relevanta endast för de tillfrågade själva. Dock framhåller vi genomgående i uppsatsen, att vi endast ämnar undersöka tendenser och ansatser till likheter och skillnader vid pojkars och flickors reception och bokval. Då syftet inte är att undersöka om där föreligger skillnader utan snarare undersöka vilka dessa eventuella skillnader är, får ändå den kvalitativa intervjun anses vara att föredra framför kvantitativa metoder.

Man kan också framföra kritik mot att vi valde att inte ersätta de två uteblivna informanterna, men som tidigare nämnts, fanns det ingen tid över varken för informanterna eller för oss själva, varför tidsfaktorn blev avgörande då vi valde att inte komplettera vårt bortfall.

För övrigt kan den kvalitativa intervjun sägas vara alltför beroende av att informanterna i fråga känner sig bekväma med intervjuaren och situationen för att kunna koncentrera sig och fokusera på frågorna. Då informanten kan uppleva situationen som obekväma, kan hans eller hennes svar påverkas av denna stämning och bli korta, skyndsamma och i viss mån missvisande.

5 Resultat

Nedan följer de frågor och de svar vi ställt och fått under vår empiriska undersökning. De redovisas utefter Christer Bjurwills rekommendationer och anvisningar i kapitlet ”resultatredovisning” som finns i boken *A,B,C och D vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*, s.79-80. Här framgår att man ska redovisa sammanfattande och vara sparsam med citat då intervjuresultaten finns att ta del av i sin helhet som appendix.

Texterna som legat till grund frågorna är som nämns under,1.2 Metod och material, *Harry Potter och de Visas sten* av J.K. Rowling (1997) och *Kort kjol* av Kristina Waldén (1998). Från vardera bok har två kapitel valts ut för läsning av informanterna.

Informanterna har fingerade namn. De manliga informanterna kallas för John och Karl och de kvinnliga för Sara och Lisa.

Med tanke på arbetets utrymmesbegränsade ramar, redovisas endast delar av informanternas svar nedan. För fullständig redogörelse av kvalitativ intervju, se bilaga 6 och 7.

5.1 Intervjuresultat; *Harry Potter och de Visas sten*

Fråga 1: Vilka tre saker lägger du först märke till på bokens omslag?

John svarar tveklöst ugglan, Harry, tåget och motiverar med att ugglan och Potter ser ut att vara målade överst och tåget är den största delen på omslaget, så det ser man ju också snabbt.

Karl säger att han först ser texten, Harry och tåget och motiverar detta med att texten har en annan färg och glänsar, att tåget upptar halva bilden och att Harry är placerad i mitten.

Lisa säger att hon lägger märke till den röda saken i bakgrunden sedan ugglan på axeln och sist Harry Potter.

Sara tycker att det är själva färgerna på omslaget som fångar hennes uppmärksamhet samt Harry Potter eftersom han står i mitten.

Fråga 2: Vilka förväntningar ställer omslaget på bokens innehåll enligt din mening, väcker detta din läslust?

John anser att omslaget signalerar att detta kommer att vara en rolig och lättsam bok som är lite utöver det vanliga. Vi ställer följdfrågan om han väljer bok efter omslag och till svar får vi att han ibland gör det men att det inte spelar så stor roll.

Karl tycker att boken ser spännande ut om man bara tittar på omslaget och säger: "Den ser fantasifull ut... Det flyger det ser ut magi... Jag hade lätt kunnat välja denna bok bara på omslaget." Han anser att omslaget är viktigt när han väljer bok och framhåller att omslaget i sig kan räcka för att han ska vilja läsa boken.

Lisa säger att det verkar vara mycket trolldom i boken samt att mycket verkar pågå kring Harry Potter. Hon tycker att omslaget väcker hennes läslust.

Sara å sin sida anser att omslaget ser rörigt ut och att man därför tror att även boken ska vara jätterörig. Hon tror inte att hon hade valt att läsa boken baserat på dess framsida.

Fråga 3: Vad säger titeln om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?

John svarar att Harry Potter heter ju huvudrollen men stenen har man ju inte hunnit komma till av det man läst, därför är titeln inte helt bra, men om jag läst hela boken hade jag tyckt det.

Karl tycker inte att titeln är bra eftersom han inte vet någonting om stenen: "Det kan ju betyda något annat, det måste ju inte vara en sten... Det kan 'betyda' nånting."

Lisa tycker inte att titeln säger mycket om handlingen. Hon förstår den inte riktigt eftersom stenen inte nämns i textpassagerna.

När **Sara** ser titeln så förstår hon att den handlar om Harry Potter eftersom de står med större teckenstorlek. Dessutom tror hon att det kommer att handla mer om Harry Potter än om stenen som också nämns i titeln.

Fråga 4: Återberätta texten du läst? (tidtagning)

Här återberättar de manliga informanterna **Karl** och **John**, mycket detaljrikt texten. För fullständig redogörelse för deras berättelser, se bilaga 6.

Lisa och **Sara** återberättar mycket kortfattat och i stora drag det texten berört innehållsligt. För fullständig redogörelse se bilaga 3.

Fråga 5: Vad i texterna anser du är viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

John säger att det är viktigt att man får veta att det sker konstiga saker kring Harry, saker som ingen riktigt kan förklara. Bland annat är det viktigt att han träffar folk på tåget som han blir vän och ovän med till exempel Malfoy. John tycker att Hagrid är en karaktär som sticker ut lite extra eftersom han är halvjätte.

Karl å sin sida tycker att det som är viktigast för handlingens skull är Harrys ärr i pannan, samt det faktum att Harry inte riktigt vet vad ärrret innebär fast att alla andra vet vem han är och vad ärrret symboliserar. Viktiga personer är Harry själv och andra personer som han träffar på tåget.

Lisa tycker att det som är viktigast för henne är att Harrys föräldrar dött i en bilolycka samt att det som händer runt Harry är magiskt.

Sara menar att hon troligen mest lägger märke till Harrys utseende. Det vill säga håret, glasögonen och de säckiga kläderna. Hon kommenterar även att Harry kan prata med ormar som en viktig detalj för handlingen.

Fråga 6a: Hur upplever Harry Potter sitt första möte med tågstationen och Hogwartsexpressen?

John ser ett stort tåg framför sig som inte ser allt för modernt ut. Han ser även en folkmassa med stora väskor och föräldrar som tar adjö av sina barn.

Karl tycker att det verkar vara mycket folk och trångt på perrongen. Han ser burar med ugglor, fint väder och det faktum att stationen verkar ligga inomhus.

Lisa säger att det är konstigt folk som är på perrongen och att de alla är på väg till Hogwarts.

Sara tycker sig se rök från tåget och hon tror att tåget är nästan fullsatt. Det är mycket folk och ljud på perrongen.

5.2 Intervjuresultat; Kort kjol

Fråga 1: Vilka tre saker lägger du först märke till på bokens omslag?

John säger att det är titeln, författarens namn och pilen som fångar hans uppmärksamhet. John får följdfrågan om vilka associationer själva bilden ger honom. Han svarar då att han ser två ben och att det ser ut som en flicka som sitter på en trappa.

Karl anser att titeln, trapporna och månmärket (bokförlagets symbol) är det som sticker ut. Han motiverar sina svar med att titeln och månmärket har en annan färg än resten av omslaget. Han anser dessutom att trapporna är mer iögonfallande än tjejen som sitter på dem.

Lisa lägger märke till skorna, strumpbyxorna och kjolen.

Sara ser den rosa nyansen, en rubrik och därefter en person i bakgrunden.

Fråga 2: Vilka förväntningar ställer omslaget på bokens innehåll enligt din mening, väcker detta din läslust?

John jämför omslaget med *Harry Potter*- bokens och säger: "Den känns mer allvarlig och realistisk, men den väcker inte samma läslust hos mig. Jag gillar mer överkliga böcker som ser roliga ut... Denna ser lite tråkig ut. Jag skulle ha föredragit *Harry Potter* om jag fick välja mellan dessa två böckerna."

Karl säger: "Den känns tråkig, det har nog med färgen att göra och hur hon sitter... Hon som sitter på bilden." Vi ställer följdfrågan, Är detta en bok du skulle vilja läsa baserat på omslaget? Nej, det tror jag inte svarar Karl. Innehållsmässigt tror Karl, utifrån omslaget, att boken ska handla om en ensam och deprimerad tjej.

Lisa får förväntningen att boken ska handla om flickan på framsidan och att hon inte ser ut att må bra.

Sara tror att det ska handla om flickan och att boken inte kommer att vara rolig utan mera sorglig: "Men färgen och bilden fångar ändå mitt intresse, så ja, den väcker min läslust."

Fråga 3: Vad säger titeln om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?

John: ”De finns ju flera olika handlingar på *Kort kjol*, men man kommer att tänka på att det är en yngre tjej som hamnar i trubbel för att hon framstår lite horig, och ja... det stämmer ju.” John kommenterar titeln med att säga att denna titel är bäst anpassad till det de läst.

Karl tycker att titeln sänder signaler om en ung tjej iförd en kort kjol. Han menar också att boken nog handlar om något ungdomligt. Även Karl framhåller titeln *Kort kjol* som den bättre av de bägge titlarna.

Lisa svarar: ”Ja den stämmer, hela boken handlar om att hon hade kort kjol när hon gick ut så det tycker jag stämmer. Handlar om att hon hade kort kjol när hon gick ut så det tycker jag stämmer.”

Sara tror att det har något att göra med kläderna och att kläderna i sig kommer att ha en inverkan på något eller någon. Titeln är enligt henne bra.

Fråga 4: Återberätta texten du läst? (tidtagning)

Här återberättas texten av **John** och **Karl**, med relativt stor detaljrikedom och nyanseringar. För fullständig redogörelse av återberättad text, se bilaga 6.

Lisa och **Sara** återberättar mycket kortfattat och i stora drag det texten berört innehållsmässigt. Tidsmässigt får återberättandet av *Kort kjol* mer utrymme i jämförelsen med *Harry Potter*-texten. För fullständig redogörelse se bilaga 7.

Fråga 5: Vad i texten anser du är viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

John tycker att huvudkaraktären (Myran) är viktig samt rättegången och de personer som deltar i den. Handlingen i skolan är också viktig.

Karl tycker att Myran är viktig och även hennes kompisar. Idrotten i skolan framhålls som viktig, även rättegången samt Myrans mamma.

Lisas svar kan sammanfattas med att hon anser att bokens handling löper parallellt med karaktärens utseende.

Sara har också lagt märke till utseendet som en viktig del av handlingen. Innehållsmässigt kommenterar hon situationen Myran hamnat i och vart den leder.

Fråga 6b: Vad ser Myran från sin plats på taket då du inom dig föreställer dig hennes utsikt?

John tror att Myran ser en skog och vatten. Hon ser en ridande man och miljön beskrivs som en bondgårdsmiljö med inslag av skog och åkrar.

Karl tror att det är ett stort landskap som är beläget på en höjd. Landskapet består mest av åkrar.

Lisa ser att Myran blickar ut på människor som ser lyckliga ut. På människor som gör vardagliga saker till exempel tvättar bilen. Landskapet beskrivs som en park med lägenheter runt omkring.

Sara säger att: ”Det jag lade märke till var att hon kunde se havet från sin plats /.../ hon kunde se hela landskapet.” Sara ser också en ladugård och de personer som sköter densamma.

5.3 Intervjuresultat; rörande båda texterna samt val av litteratur

Fråga 1: Vilken är den största skillnaden mellan de olika huvudpersonerna i texterna enligt din mening?

John menar att den viktigaste skillnaden är att Harry Potter är en trollkarl och kille medan Myran bara är en vanlig flicka.

Karl menar att alla känner till Harry Potter, men att ingen vill veta av Myran.

Lisa tycker att Myran är en levande person men upplever att Harry Potter är mer av en fantasifigur.

Sara menar att *Harry Potter* innehåller mycket fantasi medan *Kort kjol* har ett innehåll som kan hända vem som helst och menar att det är där som den största skillnaden ligger.

Fråga 2: Vilken av karaktärerna i de två texterna tilltalar dig mest – varför?

John säger att det är Harry Potter som tilltalar honom mest av den anledning att han hade tyckt det varit roligt att gå på en trollkarlsskola. Det är viktigare att Harry Potter är trollkarl än att han är kille i fråga om attraktion.

Även **Karl** väljer Harry Potter då han tycker att han har en häftig bakgrund. Dessutom vill Karl gärna identifiera sig med huvudkaraktären i boken oavsett könet.

Sara och **Lisa** svarade indirekt på fråga 2 via en följdfråga de fick i samband med fråga 1. Denna följdfråga rörde då vilken av karaktärerna flickorna identifierade sig mest med. Lisa svarade att det var Myran eftersom hon mådde dåligt och hade personlig erfarenhet av att göra det. Sara identifierade sig med båda karaktärerna med motiveringen att hon kunde förstå dem båda två. För fullständig redogörelse se bilaga 3.

Fråga 3: Är det någon av böckerna som enligt din mening riktar sig mer mot det ena eller andra könet? Motivera!

John tycker att *Harry Potter* är till för båda könen medan *Kort kjol* verkar vara mer för tjejer i tonåren.

Karl tycker även han att *Kort kjol* är inriktad mot tonårstjejer och att *Harry Potter* kan läsas av både tjejer och killar baserat på att det handlar om magi.

Lisa tycker att *Kort kjol* vänder sig mer till tjejer medan hon anser *Harry Potter* riktar sig till både killar och tjejer beroende på vad man tycker om att läsa, (det vill säga genremässigt.)

Sara tycker att båda böckerna riktar sig åt båda könen då de har ett budskap som gäller alla. Budskapet är det viktigaste, men kanske *Kort kjol* ändå vänder sig lite mer mot tjejer. Även hon menar att intresset för *Harry Potter* ligger på det imaginära planet.

Fråga 4: Om valet är ditt, vad väljer du då att läsa?

John läser helst serietidningar och gärna någon serie som han sedan tidigare är bekant med. Vad det gäller böcker väljer han science fiction eller böcker med historisk handling.

Karl läser skvallertidningar av typen *Hänt extra* med mycket bilder och stora rubriker. Tvingas han läsa en bok får det gärna handla om övernaturliga saker alternativt skräck.

Lisa läser helst inte överkliga böcker utan gärna dokumentärer, men gillar också Henning Mankells böcker. Hon läser även modetidningar med behållning.

Sara dras till deckare och kriminalromaner, men är också intresserad av att läsa kärleksromaner. Även Sara läser modetidningar.

5.4 Sammantagen analys av kvalitativ intervju

Resultatet av den kvalitativa intervjun har gett oss både förväntat och oväntat diskussionsunderlag. Några av frågorna har resulterat i svar som inte är särskilt anmärkningsvärda. Värt att nämna här är till exempel att informanterna inte skiljer sig nämnvärt åt i fråga om vad de lägger märke till på omslaget föreställande *Harry Potter och de Vises sten*, eller vad de tycker om böckernas titlar. Resultaten rörande informanternas bokval och dess kriterier för dessa val är till viss del även de förväntade då de på flera punkter stämmer väl överrens med tidigare forskningsresultat. Receptionellt sett finner vi inte heller några stora överraskningar.

Värt att påpekas ytterligare en gång är det begränsade antalet informanter vilket gör att svaren måste anses bli mer av en slumpartad karaktär, än om fler informanter deltagit.

De skillnader som vi emellertid funnit oväntade och som inte helt överensstämmer med den forskning vi tagit del av är att det var de manliga informanterna som visade störst diskussionsvilja och engagemang vid intervjun och inte de kvinnliga, vilka man istället ofta fick locka med följdfrågor och allmän uppmuntran för att få tillfredsställande svar. Tidigare forskning har gett oss bilden av att manliga läsare är svagare än kvinnliga baserat på flera olika faktorer. Till exempel framhålls flertalet gånger att kvinnor är mer välvilligt inställda till läsning, mer diskussionsvilliga kring det de läst, berättartekniskt längre komna, mer problematiserande och oberoende av bekräftelse och uppmuntran vid boksamtal än män. Då detta inte stämmer med vår mycket begränsade undersökning har vi tolkat vårt avvikande resultat som ett uttryck för sociokulturella betingelser snarare än genusbaserade sådana. Informanternas skolbakgrund vittnar om att denna typ av analys är rimlig. Vi vet att de unga männen studerar vid en studieinriktad skola med samhällsvetenskaplig inriktning, medan de unga kvinnorna går vid en yrkespraktisk linje där kreativitet och estetik är honnörsord och där läsåmnena av naturliga skäl drar ett kortare strå. Samtliga av frågornas svar stämmer väl överens med en sociokulturell analys även om genuskillnader på sina ställen gör sig synliga. Detta kommer nu att mer ingående diskuteras.

6 Diskussion

Uppsatsen har hittills främst handlat om resultatet av vår empiriska undersökning, vägen dit samt tidigare forskning och dess resultat. Nu tar den analyserande delen vid och nedan följer således ett urval av diskussionspunkter där vi redovisar valda delar av den empiriska undersökningen mot tidigare redovisad forskningsbakgrund. Ett visst mått av selektivitet rörande diskussionspunkterna har krävts på grund av arbetets begränsade omfång och det som förevisas nedan är därför en övergripande analys och diskussion av våra resultat.

6.1 Övergripande diskussion av de manliga informanternas svar

Jag tycker *Sandor/Ida* sög hårt. Jag hatar och läsa därför hatar jag alla böcker. Jag ryser när jag ser en bok. Det är så tråkigt att läsa böcker, varför inte se en film, det är ju inte 1700talet. Fan jag är ju inte på 1700talet. Det är ju 2004. Jag kommer ju inte att läsa tråkiga böcker när jag blir stor, för det är ju bara så tråkigt (Molloy, 2007, s. 9).

Följande citat hämtar Molloy från Pelle i årskurs sju och hon önskar med detta presentera en allmän uppfattning av pojkars inställning till läsning. Vi håller med Molloy om att denna typ av motstånd ofta finns och ofta framhålls som en schablonbild då man talar om just pojkar och läsning. Denna något negativa bild, bar vi med oss till intervjutillfället med de manliga informanterna där det delvis även blev bekräftat. Informanten Karl beskrev läsandet som ett tvång, något han gärna undvek. Tvingades han läsa, fick inte boken vara alltför tjock. Den andre informanten, John, bekräftade däremot inte den stereotypa bilden av en icke-läsande man men motsvarade väl kriterierna för vad och hur en manlig läsare läser. Han läser gärna, både böcker och serietidningar och uttalar sig allmänt i positiva ordalag angående läsning. Vad gäller de typiskt manliga företeelserna vid val av litteratur, stämmer John väl in då han föredrar serietidningar, science fiction och historiska böcker (Malmgren, 1992, s. 91 ff.). Karl som inte tycker om läsning överhuvudtaget, väljer en av de lägst ansedda formerna av populärlitteratur, skvallertidningen med mycket bilder och tjocka rubriker. Detta litteraturval får närmast anses vara ett typiskt kvinnligt val, då det allmänt betraktas vara flickor som föredrar skvallertidningar som litteratur.

Våra manliga informanter, John och Karl skiljer sig åt sinsemellan då det relativt klart framgår att John är en van läsare medan Karl läser i skolan. Dock kan man påstå att varken John eller Karl kan anses vara stereotypen av en manlig läsare då de med god berättarförmåga gärna diskuterar och återberättar vad de läst. De verkar vara uppriktigt intresserade av intervjufrågorna och var vid tillfället för intervjun väl pålästa och förberedda. Att de är någorlunda goda läsare visas tydligt då de svarar på fråga 6a och 6b: återberätta texterna.

Både John och Karl återberättade texterna från båda böckerna med stor detaljrikedom och händelse för händelse. Då vi märkte att de berättade nästan efter bokens formuleringar, uppmanade vi dem att i viss mån sammanfatta sin berättelse till det viktigaste i handlingen. Varken John eller Karl klarade av att följa denna uppmaning utan återföll till detaljberättande nästan omedelbart. Detta tyder på ett visst sätt att konstruera återberättande och en oförmåga att välja ut nyckelement ur texten. Den kronologiska strukturen i sig bygger på en stödstruktur som uppstår när vänner återberättar handlingen i en film för varandra. (Molloy 2007, s. 106)

Även värt att notera är att båda informanterna verkade föredra texten om *Harry Potter* framför texten hämtad från *Kort kjol*. Detta visade sig bland annat genom längden på deras återberättelser. Både John och Karl använde sig av dryga sex minuter då de berättade om *Harry Potter*. När turen kom till *Kort kjol*, återberättade båda informanterna den på halva *Harry Potter*-tiden det vill säga cirka tre minuter. Möjliga anledningar till denna skillnad finner man hos flera forskare. Amerikanen Appleyard beskriver den läsare man är när individen uppnått specifika åldrar och om vilka element som då behövs för att tillgodogöra sig litteratur. Den läsare som Jon och Karl är, enligt Appleyard, är *The Reader as a Thinker*. Denna läsare söker identifiering i texten, gärna könsidentifiering. I fallet med John och Karl, stämmer Appleyards teori och informanterna visar tydligt genom sitt varierande textengagemang, att de identifierar sig starkare med Harry Potter än med Myran i *Kort Kjol* (s. 96 ff.).

Ytterligare ett sätt att förklara skillnader i intresse för de båda texterna kan ligga i ett behov av att avskärma sig från något de anser kvinnligt. Molloy hänvisar till Elaine Millard: ”Färre pojkar väljer att läsa böcker med kvinnliga huvudpersoner. Skälet skulle vara att de söker distansera sig från ’kvinnliga egenskaper som inlevelseförmåga’”(Molloy, 2003, s.70). Myran är bevisligen en kvinnlig huvudkaraktär och Harry Potter bevisligen en manlig. Detta tillsammans med fanatsyngrediensen får det sammantagna resultatet och stärker det faktum att de manliga informanterna verkar föredra *Harry Potter* framför *Kort Kjol*. Även Malmgren bejakar detta perspektiv (s. 311 f).

Ett genomgående tema i Johns och Karls svar, oavsett fråga, verkar vara behovet av igenkänning. Igenkänningen måste inte vara könsgrundad, sociokulturell eller erfarenhetsbaserad. Den kan även vara litterärt grundad det vill säga man är bekant med genren, strukturen, språket eller liknande. Detta skriver flera forskare om, bland annat Molloy,

(2003, s. 52 ff.) och Ulfgard, (2002, s. 34 ff.). Molloy talar i sammanhanget om ”matchning” och ”icke matchning” och framhåller att då icke matchning råder, sker ett avvisande av boken. Molloy citerar Kathleen McCormicks definiering av begreppet matchning: ”Två repertoarer kan sägas matcha varandra då läsarens förväntningar finner sina motsvarigheter i textens egenskaper, antingen litterära eller allmänna” (2003, s. 26). En icke matchning å sin sida försvårar läsarens förståelse för texten varför avvisandet blir ett faktum.

Ulfgard är inne på samma spår som Molloy angående termen matchning, men kallar det för ”subjektiv relevans”.

Även i genre, kan man ana vissa preferenser hos de manliga informanterna. Man kan förklara föredragandet av *Harry Potter* som att vara resultatet av ett genusval. Man kan också läsa in betydelsen av de båda böckernas genretillhörighet där *Kort kjol* närmast tillhör genren realistisk ungdomslitteratur och *Harry Potter och de Vises sten* genren fantasy (Fantasy är en vidare term som täcker in underkategorier såsom exempelvis science fiction. *Harry Potter* innehåller flera, för fantasygenren, viktiga element. (Öhman s.135 ff.) Dessa övernaturliga företeelser framhåller båda informanterna som viktiga då de svarar på fråga 2: Vilken av karaktärerna i de två texterna tilltalar dig mest – varför? Både John och Karl svarar att det faktum att Harry Potter är en trollkarl väger tungt samt att det hade varit roligt att få gå på en trollkarlsskola. Om man utgår från dessa nyss nämnda kriterier, kan identifikationsbehovet vara både könsbundet och genrebundet i den bemärkelse att informanterna letar efter situationer i böckerna som de själva skulle vilja vara med om och uppleva.

Övergripande ser vi att de unga männen i sin reception inte lägger någon större vikt vid huvudkaraktärernas yttre attribut. De nämner till exempel mycket lite om Myrans dramatiska utseende eller om Harry Potters signifikanta ärr. I stället lägger de fokus på situationer och händelseförlopp som för handlingen framåt. Kåreland (2005, s. 218) gör även hon denna variant av reflektion angående pojkars reception. Hon menar just detta, att pojkar är benägna att fokusera på de dramatiska händelseförloppen i texter mer än de delar som kräver empatisk förmåga samt identifiering med karaktären. Det är också tydligt att de manliga informanterna är närläsande i det att de minns exakta detaljer och nästan ordagrant kan återge historierna i kronologisk tappning, åtminstone då det kommer till *Harry Potter*-texten. Vi kan till exempel se att informanterna med stor precision återger Harrys första möte med Hogwartsexpressen. De föreställer sig livligt perrongen och dess klientel och nämner här detaljer så som att det är ugglor, inte fåglar i allmänhet, som sitter i burarna, att där är rök och trångt om plats. Till

saken hör att det endast är en av informanterna som sett filmatiseringen av *Harry Potter och de Vises sten* och därmed kan ha låtit denna influera sitt imaginära bildspel.

I jämförelsen böckerna emellan menar de unga männen att ingen av böckerna vänder sig mer mot det ena eller andra könet. Istället tycker de att böckerna troligen läses med god behållning av båda könen. Om de ändå tvingas att göra en kategorisering av böckerna baserat på genus väljer båda informanterna ut *Kort kjol* som representant för en kvinnlig publik, detta trots att *Harry Potter* bättre passar in i de givna ramarna som enligt Andræ tidigare kategoriserat en genusinriktad bok. Pojkboken är enligt henne oftast förlagd till en äventyrsvärld, vilket *Harry Potter* är, och flickboken behandlar ofta händelser av vardaglig karaktär som hör det vanliga hemmalivet till, vilket *Kort kjol* inte gör.

6.2 Övergripande diskussion av de kvinnliga informanternas svar

De kvinnliga informanterna motsvarar inte helt den typiska bilden av den kvinnliga läsaren. Den kvinnliga läsaren i tonåren läser gärna och mycket, helst böcker av romantisk karaktär, läsningen fungerar som en form av dagdrömmande (Ulfgard, 2002, s. 82 ff.). Detta intryck, ger inte våra kvinnliga informanter, Lisa och Sara. Informanterna var för det första något svårövertalade till att ställa upp på den kvalitativa intervjun. Intrycket de gav var överlag ljummet, de verkade inte engagerade i det de läst och deras svar behövde man stundvis dra ur dem med flertalet följdfrågor. Detta märks även i antalet följdfrågor, där de kvinnliga informanterna behövde betydligt fler följdfrågor än de manliga. I vissa fall innehåller frågorna två frågor i en, och då behövdes frågan delas upp till två separata frågor, för att de kvinnliga informanterna skulle kunna besvara frågan. I övrigt verkade Sara och Lisa ha en mer utvecklad läsförmåga än talförmåga då de svar de gav var mycket innehållsrika och rakt på men vägen dit var lång och svår. Detta kan ha flera orsaker, till exempel kan det vara så att Lisa och Sara under sina tidigare skolår inte fått träna sig på att tala och återberätta vad läst och upplevt. Enligt Chambers är boksamtalen inget som kommer naturligt, utan något som läraren och eleverna aktivt måste arbeta med för att uppnå (Chambers, 1993, s. 92). Det dialogiska klassrummet, som Olga Dysthe skriver om, måste aktivt arbetas fram och underhållas för att fungera och bli en realitet. Alltför ofta, anser Dysthe, uppstår det istället monologiska klassrum där läraren själv upptar allt talutrymme och eleverna lär sig att vara tysta och lyssna. Baserat på intrycket som den kvalitativa intervjun gav, får det antas att de

kvinnliga informanterna har gått i skolor där det monologiska klassrummet har varit dominerande (Dysthe 1996, s. 69).

I ett flertal aspekter är informanterna typisk kvinnliga läsare, framför allt i sättet de läser texten och vad de läser in, reception. Det blir tydligt bland annat i det faktum att de båda två är lyhörda för hur Myrans utseende speglar hennes inre känslor. De kommenterar detta ett flertal gånger och lyfter fram detta som något essentiellt för handlingen. En representativ kvinnlig aspekt är också förmågan att känna empati för bokens karaktärer samt ett behov av att se sig själv i någon av bokens personligheter:

Jag har tidigare pekat på konsumtionsflickornas intresse för personer och psykologi. På den punkten skiljer de sig som vi sett från verkstadspojkarna. Pojkarna kopplar psykologi till yrke, aktivitet och livet "därute" medan psykologiämnet för flickorna handlar om relationer mellan människor, om känslor, om barnuppfostran, om det som sker i hemmet, "den lilla världen" och människans inre. (Malmgren, 1992, s. 306).

Sara och Lisas intresse för karaktärens personliga inre, är frapperande vid intervjun. Informant Lisa säger på frågan vilken av karaktärerna hon identifierar sig mest med, att hon känner igen sig i Myran för att hon förstår att hon mår dåligt med hänvisning till egna erfarenheter. Informant Sara identifierar sig med både Harry och Myran med liknande motivering nämligen att hon kan relatera känslomässigt till båda karaktärerna. Den emotionella aspekten är således viktig för de kvinnliga informanterna då de söker subjektiv relevans och identifikation (Appleyard, 1991, 101 ff.) och (Ulfgard, 2002, s. 27 ff.).

På fråga 4, återberätta texterna, svarar båda de kvinnliga informanterna kärnfullt, koncist och övergripande. De verkar besitta förmåga att plocka ut russinen ur kakan och endast referera till teman som är centrala i texterna. De återberättar under relativt kort tid mellan en och tre minuter för vardera av texterna. Med detta vill vi påvisa att Lisa och Sara verkar ha ett mer sammanfattande sätt att både berätta och att läsa. Vid frågor om detaljer, hade båda informanterna svårt att minnas några tydliga sådana, exempelvis vid fråga 6a och 6b. Denna berättarteknik måste inte nödvändigtvis ses ur en genusaspekt, utan kan vara ett uttryck av tidigare skolerfarenheter. Chambers nämner i sammanhanget att det är svårt att se om det finns några skillnader mellan flickor och pojkars sätt att berätta, utan att det snarare är en fråga som ligger på individnivå och främst har med avsiktligt inlärd teknik att göra. Dessutom skriver Chambers att hur bra ett boksamtal går, i stor utsträckning beror på hur uppmärksam

läsaren varit, om den tyckt om texten, om den läst texten noggrant, om texten väckt starka känslor eller kanske påmint dem om tidigare erfarenheter (Chambers, 1994, s. 92).

Värt att notera är att informant Sara, liksom de manliga informanterna, uppvisade en tydlig skillnad tidsmässigt vad gäller återberättandet av texterna. Då hon refererade till texten om *Harry Potter*, använde hon sig av cirka 1 minut, och då hon berättade om *Kort kjol* det dubbla det vill säga drygt två minuter. Här tror vi oss återigen ana en identifikationsmarkör, detta till trots att informant Sara påstår sig vid en senare fråga, identifiera sig med båda huvudkaraktärerna. Informanten verkar vara ovetande om sin egen ställning i fråga om identifiering hos endera av karaktärerna. Oberoende av att informanten verkar ha ett neutralt förhållningssätt till böckernas karaktärer (identifikation) och till böckerna som sådana, (genusriktning) är det ändå hos informant Sara vi skönjer denna tidsmässiga skillnad och inte hos informant Lisa. En skillnad som varit mer förväntad hos denna, då Lisa inte delar denna neutrala inställning. Istället framhåller hon *Kort kjol* som en bok mer riktad mot en kvinnlig publik och hon identifierar sig endast med den kvinnliga karaktären Myran. Lisa visade emellertid ingen skillnad tidsmässigt och använde sig av dryga två minuters återberättande för vardera av texterna.

Vad gäller de kvinnliga informanternas val av litteratur, motsvarar de inte den tidigare forskningens mall av vad kvinnor i allmänhet fördrar att läsa. Informanterna nämner att de tycker om att läsa thrillers, deckare exempelvis Henning Mankell och gärna dokumentärer. Informant Sara är den som bäst stämmer in i mallen av den kvinnliga läsaren, då hon läser kärleksromaner. Både Lisa och Sara tycker om att läsa modetidningar, vilket får anses vara ett kvinnligt läsdrag. Men det faktum att de båda två föredrar tidningen framför boken, är inte ett kvinnligt drag. Överlag får vi uppfattningen att informanterna inte gärna läser utanför skolan, åtminstone inte frekvent.

Båda informanterna föredrar *Kort kjol* framför *Harry Potter*, även om *Harry Potter* inte avvisas. Vilket skulle kunna tyda på och styrka ett resonemang Molloy (2003) för angående infrastrukturens inverkan på pojkars och flickors läsning. Med detta menar Molloy och andra med henne, att flickors intresse inte tillvaratas på samma sätt som pojkarnas i klassrummen. Pojkarnas preferenser styr i större utsträckning lärarnas litteraturval i klassrummet än flickornas. Molloy menar att detta beror på att det är den manliga normen som också räknas och är den gängse normen, varför den kvinnliga normen blir den som är different och

avvikande. Detta medför att flickor ofta har lättare att ta till sig och läsa ”manlig litteratur” eftersom de kontinuerligt under sina skolår är utsatta för denna läskultur. Pojkar, å andra sidan, har svårare att läsa och ta till sig mer kvinnlig litteratur, då de inte möter denna lika ofta och inte alltid i skolsammanhang: ”De böcker som skolan presenterar för elever av båda könen är vanligen skrivna av män och har män som huvudpersoner/...”Bilderna av läsning av skönlitteratur i skolan, bidrar därmed till att upprätthålla ett genusystem i vilket flickor är mindre synliga än pojkar (Molloy, 2003, s. 71). I vår undersökning kan vi ana tendenser till detta genusuppdelade läsande, då de manliga informanterna hade något svårare att ta till sig *Kort kjol* medan de kvinnliga informanterna i stort uppskattade båda böckerna.

6.3 Divergens mellan de manliga och kvinnliga informanterna

Fokus på vår undersökning ligger i skillnader mellan de manliga och kvinnliga informanternas svar. Det är via dessa skillnader som vi kan skapa oss en uppfattning om vad som skiljer sig åt i fråga om genus, i fråga om reception och val av litteratur. Den kvalitativa intervjun har gett oss material som till stor del varit förväntat, främst vad gäller genusaspekten. Det område där svaren inte blev som förväntat är då man vänder sig mot den sociokulturella aspekten vilken vi från början inte hade för avsikt att använda. Det blev emellertid nödvändigt att söka svaren där då våra resultat helt och hållet, inte kunde förklaras utifrån en genusbaserad diskurs. Vi kommer nu att presentera och diskutera de frågor och svar som vi anser innehålla de viktigaste skillnaderna informanterna emellan.

Föga förvånade kan vi konstatera att informanterna i valet mellan de två texterna föredrog den med sitt eget kön som huvudroll, det vill säga att *Harry Potter* appellerade till de unga männen i större utsträckning än till kvinnorna. Medan *Kort kjol* tilldrog sig större intresse hos de unga kvinnorna. Resultatet kan delvis förklaras genom genusaspekter. Informanterna söker identifiera sig med karaktärer av samma kön som de själva (Ulfgard, 2002, Kåreland, 2005, Molloy, 2003, Appleyard, 1991). Vi talar då om ett behov av identifikation, subjektiv relevans och matchning. Ytterligare en möjlig förklaring till resultatet kan skönjas i genrevalet. De manliga informanterna prefererar genren science fiction, en genre som enligt Öhman utmärks av: ”I likhet med detektivromanen har alltså även science fiction blivit ett exempel på en starkt maskuliniserad genre.” (2002, s. 170). Detta tyder på att *Harry Potter* i hög grad tillhör en genre som kan betraktas som manligt inriktad, medan *Kort kjol* tillhör ungdomsboken. Sett ur en receptionsinkel, uppfattar således de manliga informanterna de magiska och

övernaturliga elementen i *Harry Potter* som något tilltalande och spännande, mer än vad de kvinnliga informanterna gör.

De kvinnliga informanterna å sin sida, attraheras mer av *Kort kjol* som får utpekas att tillhöra den största kategorin av ungdomslitteraturen, nämligen realistiska skildringar av dagens ungdom (Ulfgard, 2002, s. 61). Den rosa nyansen på bokomslaget verkar vara uppskattad av de kvinnliga informanterna, medan den inte uppmärksammas av de manliga. Informant Lisa säger sig "helt klart" föredra *Kort kjol* baserat på just den rosa nyansen. Allmänt sett måste färgen rosa anses tillhöra en av de icke könsneutrala färgerna, istället är den starkt förknippad med det kvinnliga könet. Färgvalet påverkar förmodligen även de manliga informanterna, även om de inte uttrycker det verbalt. Vi får ändå anta att den rosa färgen har en avskräckande effekt och att boken på grund av sin färg till viss del utpekas som en flickbok av samtliga informanter.

Ytterligare en faktor vad gäller Saras och Lisas intresse för *Kort kjol* tycks vara att boken ser "spännande" ut (se följdfråga till fråga 2). Ulfgard (2002) talar om flickors krav på spänning: "Ofta återkommande hos flickorna är också kravet på spänning/.../upplevs inte en roman som spännande, kan den bli liggande oläst. Då flickorna gör sina uttalanden om romanerna är det lätt att få intrycket att *spännande* är synonymt för flera av dem med omdömet *bra*." (s. 268 f). Både Lisa och Sara läser in spänning i omslaget till *Kort kjol*.

Överlag verkar de kvinnliga informanternas föredragande av *Kort kjol* ligga på det emotionella planet. En liknande kategorisering kan inte dras till de manliga informanterna föredragande av *Harry Potter* då de inte tar upp emotionella aspekter som anledningar till sitt gillande. Det emotionella perspektivet får således kategoriseras som ett kvinnligt attribut.

Även receptionsmissigt spelar inlevelseförmågan och empatin en viktig roll. I receptionen av *Kort kjol*, skiljer sig de kvinnliga informanterna i hög grad åt från de manliga. De kvinnliga informanterna läser in Myrans dramatiska utseende samt dess förändring. De påpekar flera gånger att de kan känna igen sig hos Myran och menar att de kan förstå hennes livssituation. Informant Lisa påpekar även det faktum att bokens handling och stegring löper parallellt med Myrans förändrade utseende. Ulfgard (2002) säger om flickors empatiska förmåga:

Flickornas reception av de tre romanerna visar tydligt hur färgade de är av sin situation i egenskap att vara unga människor, då deras psykiska och sociala mognad präglar deras läsning. Sentiment i form av stark empati och tydligt avståndstagande hör till de yttringar som är vanliga hos ungdomar, och dessa ser vi tydliga exempel på vid flickornas reception. (s. 333)

Liknande empatisk förmåga återfinns inte i de manliga informanternas svar. Istället fokuserar de mycket på detaljer, skillnader och likheter karaktärerna emellan. Utseendeaspekten vad gäller Myran lämnas helt därhän. John och Karl väljer att fokusera mer på Myrans skolsituation och nämner hennes ovilja att delta i idrotten. Ett ämne som hårddraget brukar tillskrivas vara ett manligt favoritämne i skolan.

Vad gäller återberättandet av texterna samt fråga 6a och 6b, inre bilder hos karaktärerna, skiljer sig de manliga och kvinnliga informanterna tydligt än en gång sig åt. John och Karl berättar relativt detaljrikt och länge om båda texterna. De beskriver målande den syn som möter Harry Potter respektive Myran. De ger intrycket av att vara vana vid att lägga märke till miljöskildringar och läsa in sådana i texten. De svarar på frågan som om de varit beredda på den och är inte i behov av stöd- eller följdfrågor. De kvinnliga informanterna lyckas inte lika bra varken i sitt återberättande eller med sina miljöbeskrivningar. Deras är korta, fåordiga och sammanfattande framför allt gällande miljöbeskrivningarna där Lisa och Sara svarar torftigt. Informant Lisa behöver dessutom en följdfråga för att förstå frågan fullt ut. De kvinnliga informanterna ger inte intrycket av att vara läsvana och tränade i sin läsning att lägga märke till saker så som miljöbeskrivning och utmärkande detaljer, då de i sin återgivning av miljön är så knapphändiga. Denna brist får ses som ett oväntat resultat mot bakgrund av den forskning som vi tagit del av i vårt arbete. Då vi inte kan förklara denna skillnad ur ett genusperspektiv, som i så fall hade visat på motsatsen nämligen att flickor är starkare läsare och berättare än pojkar, får vi söka förklaring till resultatet i sociokulturella faktorer. Både Hedlin och Malmgren lyfter fram aspekten av de programval eleverna gör som mycket avgörande för deras framtida skolresultat:

I min undersökning kan man urskilja skillnader vad det gäller graden av reflekterande hållning till texter. Men skillnaden framstår inte först och främst som könsspecifik. Gränsen går i stället mellan en mer upplevande reception bland konsumtionsflickor och verkstadspojkar och en mera tolkande och reflekterande på treårslinjerna. (Malmgren, 1992, s. 310)

Ovanstående citat styrker vårt antagande, nämligen att denna typ av skillnader manliga och kvinnliga informanter emellan inte är genusbaserade utan i stället har sociokulturella betingelser. De unga männen är som bekant hemmahörande vid en teoretisk linje medan de

unga kvinnorna studerar vid en yrkespraktisk, nämligen hårvårdsprogrammet. Överlag anser vi efter genomförd undersökning och bearbetning av densamma att skillnaderna informanterna emellan inte entydigt kan förklaras via ett enda perspektiv, så som till exempel genom genus. Istället har vi funnit att skillnaderna ofta ligger på individnivå och följaktligen har sociokulturell anknytning. Detta kan statueras genom informanternas utbildningsbakgrund samt val av gymnasieprogram (Hedlin 2006, s.69 ff.). Resonemanget om att inte endast könstillhörighet ligger bakom divergensen informanterna emellan styrks ytterligare av det faktum att där är skillnader inte bara mellan könen utan mellan informanterna också oberoende av kön.

Avslutningsvis vill vi än en gång belysa att vi på frågan kring val av litteratur erhöll svar av olika karaktär. En markant skillnad mellan de manliga och de kvinnliga informanterna i fråga om litteraturval kunde utläsas och denna har vi tolkat som ett uttryck för informanternas genusstillhörighet. Vi ser förvisso även en uppdelning bara de manliga informanterna emellan som därför får tillskrivas andra orsaker (individuella, sociokulturella). En ingående diskussion rörande de manliga och de kvinnliga informanternas skillnader i val av litteratur har delgivits läsaren ovan under punkt 6.1 och 6.2.

6.4 Konkensus mellan de manliga och kvinnliga informanterna

De manliga och de kvinnliga informanterna, är överens och har likartade svar på ett flertal punkter och detta medför fattigt diskussionsunderlag och lite stöd från den tidigare forskningen då denna är inriktad på skillnader och inte likheter mellan pojkars och flickors läsning. Vi tycker emellertid att det är viktigt att påvisa de få frågor och svar där konkensus råder. Eftersom detta styrker och ytterligare tydliggör den divergens som ovan presenteras.

På fråga 1, Vilka tre saker lägger du först märke till på *Harry Potter*-omslaget? Kan samtliga av informanterna plocka ut och nämna de stora blickfången på omslaget så som till exempel Harry Potter själv, tåget och titeln. Detta är föga överraskande sett ur en receptionsinkel, då tidigare nämnda föremål är de mest uppseendeväckande tingen på bilden. Det går alltså inte att skönja några skillnader eller specifika uppfattningar baserat på denna fråga och informanternas svar på densamma. Genusaspekten som är paraplyet för vårt arbete, tillförs ingen information.

Vi anser det vara på sin plats att påpeka en brist vi själva uppmärksammat under genomförandet av intervjuerna och genomgången av informanternas svar, bristen är rörande valda textpassager i *Harry Potter och de Visas sten* (Rowling, 1997), nämligen kapitel 2 "Glaset som försvann" s.31-63 och kapitel 6 "Resan från perrong nio och tre kvart" s.115-142. Det blev vid intervjuerna tydligt att de textstycken vi valt ut, nämligen kapitel två och sex inte var ideala för alla de frågor som ställdes. I synnerhet inte frågan rörande bokens titel eftersom kapitlena är tagna från bokens början och ledtrådar och förklaringar till "den vises sten" som nämns i titeln inte kommer förrän långt senare i boken. Vi tror att detta påverkade vissa av informanternas svar då de genomgående anser titeln vara missvisande med motivationen: "texten handlar ju inte om någon sten". Dessutom drog vi den felaktiga slutsatsen att informanterna skulle vara bekanta med Harry Potter och hans värld sedan tidigare, men detta visade sig endast gälla två av informanterna och för de övriga två var boken och Harry Potters värld således en ny bekantskap. Försvårade möjligen detta ytterligare förståelsen av titeln *Harry Potter och de Visas sten*? Vi måste nog anse att valet av text gjorde detta, och att vi därmed inte kan se några perceptuella skillnader eftersom materialet som frågan bygger på, kan förmodas vara av bristande karaktär.

Vad gäller titeln *Kort kjol*, är informanterna överens om att den är representativ för bokens innehåll. De manliga informanterna, John och Karl, anser att titeln inger en känsla av oro, något tragiskt kommer att drabba flickan på omslaget. Överlag får de allvarliga associationer angående bokens innehåll. De kvinnliga informanterna, Lisa och Sara är ense med de manliga informanterna och menar även de att boken verkar ha ett till viss del sorgligt innehåll och budskap. Man kan således anta att titeln *Kort kjol* är talande för både unga män och unga kvinnor och rättvisande då samtliga av våra informanter kopplar någon form av negativ händelse till boken. Detta har att göra med informanternas matchning av text, det vill säga att de matchar text mot förväntningar av densamma. (Molloy, 2003, s. 56) Genusfrågan tillförs återigen ingenting då titeln uppenbarligen inte frambringar olika tolkningar mellan könen.

På fråga 5, vad som är viktigt i *Harry-Potter* texten i fråga om handling och karaktärsporträtt, finner vi än en gång likartade svar. Informanterna lyfter fram Harry Potters familjesituation, samt magiska attribut som centrala teman för handlingen. Här är det rimligt att anta att temat magi i *Harry Potter*-boken innebär en litterärsubjektiv relevans hos de manliga informanterna (Ulfgard, 2002, s. 34 f). De har tidigare nämnt att de själva skulle vilja ha Harrys magiska

egenskaper och få gå på trollkarlsskola. De har hittat en relevans i boken vad gäller magin och deras eget intresse för denna.

Informant Sara tillför ensam ytterligare en dimension till frågan, nämligen Harry Potters utseende. Möjliga orsaker till Saras fokus på Harry Potters utseende, har diskuterats tidigare i arbetet.

Koncensus råder då informanterna väljer ut skillnader mellan Harry Potter och Myran under fråga 1, frågor rörande båda texterna. Samtliga informanter menar den största skillnaden vara att Myran är en realistisk person som skulle kunna återfinnas i verkligheten medan Harry Potter, är en fiktionär figur med egenskaper och händelser som hör en annan värld till. Observera att vi inte redovisar huruvida informanterna anser dessa olikheter karaktärerna emellan vara positiva eller negativa, vi refererar endast den rådande likheten informanternas svar emellan.

Vi har tidigare diskuterat att informanterna lyfter fram *Kort kjol* som en bok riktad mer åt en kvinnlig publik än en manlig. Denna uppfattning är de överens om. Likaledes råder koncensus i uppfattningen om *Harry Potters* publik, vilken de anser vara av båda könen. Orsakerna härtill har tidigare diskuterats. Där är informanterna eniga, men de manliga informanterna ger fler och mer konkreta skäl härtill än de kvinnliga. Värt att notera är att ingen av informanterna, oberoende av kön, ger skäl till böckernas genusinriktning baserade på liknande kategorier som Andræ ger i sin beskrivning av en typisk pojk- eller flickbok (Andræ, 2001, s.75 f).

Inledningsvis började vi med att förklara det faktum att koncensus inte var rådande i merparten av undersökningen och att inte heller tidigare forskning gav mycket hjälp då det gäller likheter i receptionen könen emellan. Detta har förmodligen sin förklaring i att man då det kommer till genus och receptionsforskning är mer benägen att forska om skillnader snarare än likheter då likheterna inte utgör någon större problematik i allmänhet.

7 Sammanfattning

Arbetets syfte har varit att besvara ett antal frågor rörande unga mäns och kvinnors reception vid läsning av samma text samt deras val av litteratur. Vi har velat undersöka om det föreligger skillnader könen emellan i nyss nämnda ämnen och vilka dessa skillnader i så fall är? Arbetet har även didaktisk relevans då det syftar till att underlätta läsning och lärarens litteraturval i klassrummet utifrån svaren på uppsatsens ställda frågor. Dessa har förvärvats genom en empirisk undersökning av den kvalitativa intervjuens karaktär där två manliga och två kvinnliga informanter har deltagit. Den empiriska undersökningen föregicks av litteraturstudier som sedan låg till grund för konstruerandet av våra frågor till den empiriska undersökningen samt tolkningen av deras svar. Denna litteratur har presenterats i forskningsbakgrunden och dess relevans för vår uppsats har framhållits. Den kvalitativa intervjuens resultat var, som tidigare nämnts, till stor del väntat även om nyanseringar och små avvikelser märktes. Dessa har fått utrymme och förklaring i uppsatsens diskussion. Det sammantagna resultatet har summerats och presenteras nedan under slutsatser.

7.1 Slutsatser

Skiljer sig unga mäns och unga kvinnors reception åt, vid läsning av samma skönlitterära text och vilka är i så fall dessa eventuella skillnader, hur yttrar de sig och vilka faktorer spelar in i dess uppkomst?

Rörande denna fråga har vår undersökning gett oss resultatet att unga mäns och kvinnors reception skiljer sig åt vid läsning av samma text. Man kan sammanfatta dessa skillnader med att vara av en genusbaserad karaktär alternativt av en sociokulturell karaktär eller inneha element av båda dessa perspektiv. De unga männen läser texten utan att lägga några större emotionella aspekter på den och till detta finns olika möjliga orsaker. Enligt tidigare forskning kan som exempel nämnas att männens brist på empatiskt förhållningssätt till det lästa fungerar som en avskärmning. Männen har en önskan om att avskärma sig från ett allt för empatiskt förhållningssätt då empati traditionellt anses vara en kvinnlig egenskap. De unga männen läser med detaljrikedom och fokuserar istället på handlingsdrivande scener. De unga kvinnorna å sin sida, läser med just en emotionell referensram och är inte främmande för att visa empati med textens karaktärer. De unga kvinnorna är vidare sammanfattande och överskådliga i sitt sätt att läsa och uppfatta texter de läser. Dessa yttrade skillnader könen emellan kan förklaras dels utifrån sociokulturella faktorer på individnivå och dels utifrån genusbaserade faktorer, alternativt genom en kombination av de båda.

Väljer unga män och kvinnor olika skönlitterära texter utifrån genusbaserade aspekter?

Även denna fråga har genom vår undersökning förvärvat ett jakande svar då informanterna tenderar att välja olika litteratur könen emellan. Dessa val får anses ligga på en genusnivå, men framförallt på en individnivå, främst på grund av skälet att en av de manliga informanterna och en av de kvinnliga väljer litteratur som inte kan anses vara specifik för respektive kön. Det finns anledning att dra slutsatsen att informanternas allmänna och litterära repertoarer spelar en större roll än vad genus gör vid val av litteratur. Vad gäller informanternas val av böcker är resultatet väldigt varierande också oberoende av kön, varför vi inte heller här kan säga att ett renodlat genusperspektiv ligger till grund för skillnaderna.

Den allmänna slutsats vi kan dra är att då det gäller våra informanter anser vi att det sociokulturella perspektivet har större inflytande på uppsatsens ställda frågors svar än vad genusperspektivet har. Vi baserar denna sociokulturellt vinklade slutsats på informanternas olika gymnasieprogramtillhörighet där de manliga informanterna går vid en teoretisk linje och de kvinnliga vid en yrkespraktisk linje. Sammantaget anser vi att informanternas programtillhörighet utgör den grund utifrån vilken de besvarar våra intervjufrågor. Den kunskapsmässiga variationen programmen emellan, samt programmens individuellt ställda krav, är enligt oss omfattande nog att färga och påverka elevernas sätt att läsa och tala om litteratur, varför den sociokulturella aspekten i våra ögon väger tyngre än den genusbaserade. Det är mycket möjligt att denna sociokulturella aspekt ökar och blir mer markant under elevernas andra och tredje år på respektive program. Detta kan i så fall tyda på en tydligare skolning och anpassning utefter programmets rådande normer.

8 Utblick

I arbetets inledning skrev vi om arbetets pedagogiska relevans, det vill säga att vi anser att arbetets resultat har betydelse och bär vikt om man väljer att använda det ute i yrkesverksamheten. Arbetets pedagogiska relevans baseras på de resultat vår empiriska undersökning har givit oss. Vi tror och hoppas att man som lärare kan bli bättre på att välja klassrumslitteratur, om man är mer medveten om hur unga män och kvinnor läser och hur de själva väljer böcker om valet är deras eget. Då vår undersökning har visat att unga kvinnor lättare tar till sig och accepterar böcker med pojkar/män som huvudkaraktär, kan det vara på tiden att unga män i skolan visar samma öppenhet inför litteratur med flickor/kvinnor som huvudkaraktär. Ett sätt att uppnå detta, kan vara att som lärare medvetet välja ”flickböcker” som klassrumsbok och på så vis bredda genusperspektivet i klassen.

Vår undersökning har även gett oss kunskapen att unga män och kvinnor är mycket individuella i sina läsval och de föredrar olika slags litteratur. Här finner vi variation inte bara könen emellan utan även mellan läsare av samma kön. Ett sådant resultat kan visa på att man som lärare lite oftare skall låta eleverna själva få välja litteratur och inte tvinga dem att enas om en och samma bok. Det fria valet av litteratur, måste ses som ett av de bästa verktygen vi har i skolan för att väcka elevers läslust och höja bokens status.

Vi skrev inledningsvis att vi med hjälp av vår uppsats ville återuppväcka bokens forna status och verka för en bokens renässans. Genom att göra språklärare uppmärksamma på hur eleverna själva läser och vilken litteratur de vill läsa, tror vi att vi kan komma en bit på vägen mot vårt mål. Man måste som lärare ställa sig frågan vad som är viktigast; Vad eleverna läser? eller Att de läser och uppskattar läsningen i sig? Om svaret blir att det är den individuella läslusten som styr, tror vi att vårt arbete kan vara behjälpligt för att mer konkret sätta sig in i elevers tankar och känslor kring läsning och hur de uppfattar och läser text.

Inom områden såsom litteratur, genus och reception, finns det många intressanta vinklar att studera och det finns mycket bakgrundsforskning att hämta inspiration ifrån. Ytterligare intressanta undersökningsområden kan vara att undersöka hur ett större antal unga män och kvinnor läser och uppfattar en och samma text det vill säga en kvantitativ undersökning med samma syfte som vår kvalitativa undersökning. Man kan även titta närmare på vad det är som påverkar elevers läslust och läsval mest, genus eller sociokulturell bakgrund? Vad

karakteriserar idag, på 2000-talet, en pojk- eller flickbok? En undersökning av dagens genuskriterier angående litteratur ställd mot desamma 40 år bakåt i tiden hade också varit intressant att genomföra eller att ta del av.

Litteraturlista

- Andræ, Marika (2001) *Rött eller grönt? Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944*, Stockholm: B. Wahlström
- Appelyard, J.A (1991) *Becoming a Reader. The Experience of Fiction from Childhood to Adulthood*, Cambridge: Cambridge university press
- Bjurwill, Christer, (2001) *A,B,C och D Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*, Lund: Studentlitteratur
- Chambers, Aidan (1993) *Böcker inom oss. Om boksamtal*, Stockholm: Norstedts
- Dysthe, Olga (1995) *Det flerstämmiga klassrummet*, Lund: Studentlitteratur
- Fredén, Gustaf (1962), *Litteraturläsning och litteraturanals*, Stockholm: Norstedts
- Hedlin, Maria (2006) *Jämställdhet – en del av skolans värdegrund*, Stockholm: Liber
- Kvale, Steinar (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur
- Kåreland, Lena (red) (2005), *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*, Stockholm: Natur och kultur
- Malmgren, Gun (1992), *Gymnasiekulturer. Lärare och elever om svenska och kultur*, Lund
- Molloy, Gunilla (2003), *Att läsa skönlitteratur med tonåringar*, Lund: Studentlitteratur
- Molloy, Gunilla (2007), *När pojkar läser och skriver*, Lund: Studentlitteratur
- Molloy, Gunilla (1996), *Reflekterande läsning och skrivning*, Lund: Studentlitteratur
- Patel, Runa och Davidson, Bo (2003), *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Lund: Studentlitteratur
- Rowling, J. K (1997), *Harry Potter och de Visas sten*, Stockholm: Tiden
- Wahldén, Christina (1998), *Kort kjol*, Stockholm: Månpocket
- Ulfgard, Maria (2002), *För att bli kvinna – och av lust. En studie i tonårsflickors läsning*, Stockholm: B. Wahlström

Öhman, Anders (2002), *Populärlitteratur. De populära genrernas estetik och historia*, Lund:
Studentlitteratur

Artiklar

Molloy, Gunilla (1998) "Varför går det så långsamt i skolan" *Genus i praktiken – på hans eller hennes villkor?*, Stockholm

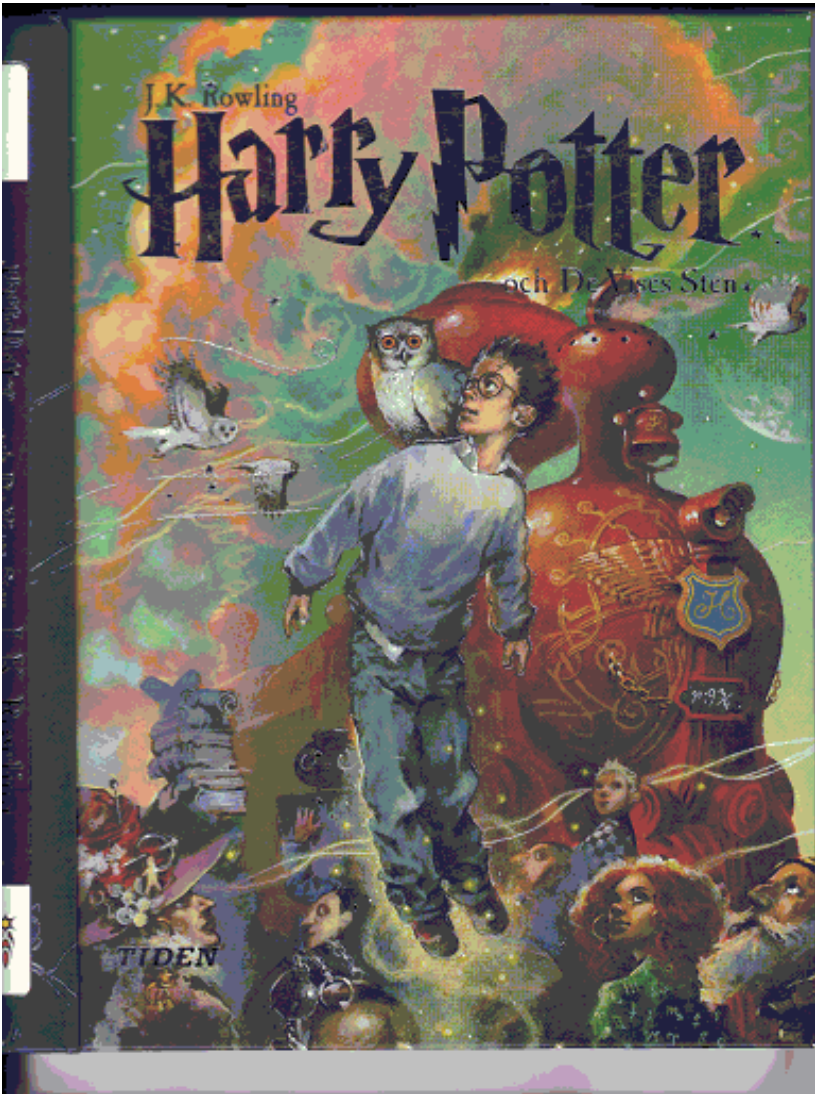
Elektronisk källa

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning,

<http://www.vr.se>, 2007-10-03, 10.40

[http:// skolverket.se](http://skolverket.se) 2007-10-03, 8.15

Bilaga 1

Bilaga 2

Bilaga 3

Frågor till kvalitativ intervju rörande *Harry Potter och de Vises sten*:

- 1. Vilka tre saker lägger du först märke till på bokens omslag?**
- 2. Vilka förväntningar ställer omslaget på bokens innehåll enligt din mening och väcker detta din läslust?**
- 3. Vad säger titeln om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?**
- 4. Återberätta texten du läst (tidtagning)**
- 5. Vad i texten anser du är viktigast i fråga om handling och karaktärspporträtt?**
- 6a. Hur upplever Harry Potter sitt första möte med tågstationen och Hogwartsexpressen?**

Bilaga 4

Frågor till kvalitativ intervju rörande *Kort kjol*:

- 1. Vilka tre saker lägger du först märke till på bokens omslag?**
- 2. Vilka förväntningar ställer omslaget på bokens innehåll enligt din mening och väcker detta din läslust?**
- 3. Vad säger titeln om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?**
- 4. Återberätta texten du läst (tidtagning)**
- 5. Vad i texten anser du är viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?**
- 6b. Vad ser Myran från sin plats på taket då du inom dig föreställer dig hennes utsikt?**

Bilaga 5

Frågor till kvalitativ intervju rörande båda texterna samt val av litteratur:

- 1. Vilken är den största skillnaden mellan de olika huvudpersonerna i texterna enligt din mening?**
- 2. Vilken av karaktärerna i de två texterna tilltalar dig mest – varför?**
- 3. Är det någon av böckerna som enligt din mening riktar sig mer åt den ena eller andra könet? – Motivera!**
- 4. Om valet är ditt – vad väljer du då att läsa?**

Bilaga 6

Resultat av kvalitativ intervju med de manliga informanterna rörande texterna *Harry Potter och de Visas sten* samt *Kort kjol*:

1. Vilka tre saker lägger du först märke till på *Harry Potter*-omslaget?

John: Ugglan, Harry och tåget. Ugglan och Harry Potter ser ut att vara målade överst och sen tåget är ju den största delen på omslaget så den ser man ju också snabbt.

Karl: Texten, Harry, och tåget. Texten för den har helt annan färg och glänser och tåget tar upp halva bilden och Harry är i mitten.

1. Vilka tre saker lägger du först märke till på omslaget till *Kort kjol*?

John: Titeln, trapporna månmärket (bokförlagets logotyp) på boken p.g.a. den avvikande färgen på det. Titeln och den lilla saken (månmärket) och Myran har en annan färg resten har samma färg. Kanske därför att det är trappor jag vet inte – man ser trapporna tydligare än att det är en tjej.

Karl: Titeln, författarens namn och pilen. Jag ser två ben och det ser ut som en flicka som sitter på en trappa.

2. Vilka förväntningar ställer *Harry Potter*-omslaget på bokens innehåll och väcker det din läslust?

John: Tänker att den nog inte är realistisk utan lite utöver det vanliga. Den ser inte allvarlig ut utan mer som rolig läsning.

Karl: den ser spännande ut om man bara tittar på omslaget – den ser fantasifull ut – det flyger det ser ut som magi – jag hade lätt kunnat välja denna boken bara på omslaget. Omslaget är viktigt när jag väljer, om det ser coolt ut kan det räcka för att jag ska vilja läsa

2. Vilka förväntningar ställer *Kort kjol*- omslaget på bokens innehåll och väcker det din läslust?

John: Den känns mer allvarlig och realistisk men den väcker inte samma läslust hos mig.

Får följdfrågan. **Varför?**

John: Jag gillar mer överkliga böcker som ser roliga ut – denna ser lite tråkig ut. Jag hade föredragit *Harry Potter* om jag skulle välja av de två böckerna. Jag vet inte riktigt vad som ska hända i den – den där ser ut att handla om lite ugglor (*Harry Potter*) fast annars får jag inte det. Det målade omslaget tilltalar mig mer.

Karl: Den känns tråkig, det har nog med färgen att göra och hur hon sitter – hon som sitter på bilden.

Följdfråga till informant Karl: **Är detta en bok du skulle vilja läsa baserat på omslaget?**

Karl: Nej det tror jag inte. Innehållsmässigt utifrån omslaget – ser ut som om den ska handla om en ensam tjej – hon ser deprimerad ut eftersom hon böjer ned huvudet.

3. Vad säger titeln *Harry Potter och de Vises sten* om bokens innehåll och överensstämmer den med boken?

John: *Harry Potter* heter ju huvudrollen – men stenen har man inte hunnit komma till på det man läst – därför är titeln inte helt bra, men om jag läst hela boken hade jag tyckt det.

Karl: Nej det gör den inte eftersom man inte hört något om stenen därför har jag ingen aning om vad det är för något. Det kan ju betyda något annat det måste ju inte vara en sten – det kan betyda någonting.

3. Vad säger titeln *Kort kjol* om bokens innehåll och överensstämmer den med boken?

John: Det finns ju flera olika handlingar på *Kort kjol*, men man kommer att tänka på att det är en yngre tjej som hamnar i trubbel för att hon framstår lite horig. Och ja, det stämmer ju. Denna titeln är bättre än *Harry Potter* titeln av det vi läst.

Karl: nja... om man får en bild av bara det ordet tänker jag på en ung tjej, det känns som något ungdomligt. Är det en positiv bild? – nej, fast det beror på vilket sätt. Titeln *Kort kjol* är bättre utifrån det vi läst.

4. Återberätta texten ur *Harry Potter*: (Tidtagning)

John: Det är en pojke som blir väckt på morgonen av att hans moster skriker att han måste upp sen säger han att han är på väg och hon skriker att han ska skynda sig. Sen kommer han ut i köket och hans kusin fyller år och han har fått extremt mycket paket. Han blir tillsagd att steka fläsket men han får absolut inte bränna det. Dudley kusinen har redan räknat paketerna

och kommit fram till att han fått två paket mindre än förra året och han är arg. Harry kan räkna ut vad som ska hända. Mostern säger att hann ska få två nya paket när de åker ut på stan. Sen ska de på en utflykt till djurparken och äter mat och sånt – Harry brukar vara själv hemma, men hon har brutit benet som han brukar vara hos – så han får följa med – de åker till parken, de tittar på djur. Dudley vill att djuren ska röra sig och Harry lyckas få det ena att röra sig, men så försvinner glaset för ormen och Dudley trillar i. – sen åker de hem. Dagen innan han ska åka till skolan blir han skjutsad till stationen. Där träffar han andra och blir bra vän med den ena killen som heter ron han bjuder på godis och lite sånt, sen kommer det lite killar som anser sig vara mer värda och klankar ner och retar dem lite.

(6 minuter och 11 sek)

Karl: Det handlar om en kille som heter Harry Potter som bor hos sin morbror och moster och deras barn. Han har sitt rum under deras trappa han bor där tack vare att han fått höra att hans föräldrar dött i en bilolycka. Han vaknar en dag av att hans moster Petunia bankar på dörren och säger att han ska skynda sig upp för det är Dudley's födelsedag och han ska upp och steka ägg. När han kommer ut i köket ligger det en massa paket på bordet och Dudley är sur för att han inte fick lika många paket som förra året och mamman säger att han inte ska vara ledsen för han ska få fler paket sedan. Eftersom det är hans födelsedag ska han få göra något han tycker kul och de ska åka till djurparken och Harry ska få åka med fast han inte brukar få det bara för han jämt förstör saker. Sen åker de till parken där Harry pratar med någon orm mumlar för sig själv tycker de andra – plötsligt när Dudley och hans kompis lutar sig mot glaset så försvinner det bara – de tror att det är Harry bara för han har mumlat och de tycker han är konstig. Sen går de där ifrån till restaurangen och se åker de hem. Harry ska börja på skolan dagen därpå och han frågar om han kan få skjuts dit och nästa dag var de på tågstationen och han visste inte vart han skulle hoppa på tåget så märkte han att det var andra som skulle dit så han följde efter dem. På tåget träffar han en familj han börjar prata lite mer med, en av dem han heter Ron. De äter godis och verkar ha roligt och trevligt de pratar med varandra. Tåget verkar stanna till där de skulle hoppa av och när de hoppar av blir de uppmötta av Hagrid som visar dem vägen till några båtar som de ska ta sig till skolan med.

(6.46)

4. Återberätta texten ur *Kort Kjöl*: (Tidtagning)

John: Det är en tjej som tagit ut täcke och sånt och sover ute på ett tag. Hon har sovit där uppe i en vecka utan att komma ner. Jag tror inte att hon varit där tidigare för när Vera får ner henne visas hon runt i huset. Sen går hon till skolan och dagarna blir bara värre och värre tycker hon för att alla pratar om henne. Hon känner sig inte som de andra för hon har blivit våldtagen och de andra säger att det är hennes eget fel för att hon själv hade druckit sig berusad och haft kort kjöl – enligt de andra i boken. Sen är de på rättegången hon tycker det är väldigt svårt psykiskt hon har en kompis som heter Bea som sitter bredvid henne och stöttar henne. I rättssalen sitter det en massa annat folk som är släktingar till Uffe och han andre och sen är det lite kompisar till de andra och hon är rädd att de ska tycka att det är hennes fel. Sen är det ju rättegången och hennes kompis Cilla vittnar och de blir tillslut fällda till 2 års fängelse och 70000 i böter, fast de överklagar och måste gå igenom en rättegång till och då faller hon ihop och kastar saker på sin mamma och sånt.

(3.49)

Karl: Det handlar om en tjej som går i skolan och hon har bestämt sig för att sova på ett tak så hon har täcken och kuddar med sig och det är hennes kompis som äger stället. När hon är i skolan märker kompisarna att hon har stora rivmärken på armarna och hon försöker säga till idrottsläraren att ho inte vill vara med men det går han inte med på efter lektionen väntar hon med att duscha tills alla andra är klara. Vad som hade hänt med henne var att hon hade blivit våldtagen och en tid därpå så skulle hon på rättegång. Och hon hade med sig sin kompis dit och i rättegången fanns det även andra som kände henne. Hemma hos hennes mamma var det sådär. Hon hade inte – hon mådde inte så bra varken hon eller hennes mamma. Jag vet inte vad jag mer ska säga.

(3.11)

5. Vad i *Harry Potter*- texten anser du vara viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

John: Det är viktigt att man får veta att det sker mystiska saker kring Harry – saker som ingen riktigt kan förklara. Det är viktigt att han träffar folket på tåget som han blir bra kompisar med. Sen är det ju Hagrid som sticker ut eftersom han är halvjätte – det får man ju lite bilder av – och sen Malfoy och hans gäng för han verkade veta mycket om Potter och de där Weasleys och om han inte hittade rätt umgänge skulle han sluta som sin mamma och pappa.

Karl: Handlingen är att han har ett ärr i pannan och att det är något som han inte riktigt vet. Att han ska till en trollkarlsskola är viktigt för handlingen och att alla vet vem han är. Viktiga personer är han själv och de han träffar på tåget eftersom de ska till samma ställe.

5. Vad i texten ur *Kort kjol* anser du vara viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

John: karaktärerna är hon själv viktig och de två som är i rättegången med henne – de åtalade. Sen är det ju Cilla och Bea och Vera. Det viktigaste i handlingen är när hon är i skolan på idrotten och när folk viskar om henne och sen framförallt rättegången för det är ju det som själva boken bygger på.

Karl: Huvudrollen är Myran – hon tycker jag är viktigt och även hennes kompisar – Cilla, Bea och Pia – tror jag hon hette. När hon ska ha idrott händer det en massa saker som är viktiga för handlingen. Sen de personerna som är med i rättegången är också viktiga. Och Myrans mamma också.

Fråga 6a: Hur upplever Harry Potter sitt första möte med tågstationen och Hogwartsexpressen?

John: Han ser ett stort tåg som inte ser allt för modernt ut, sen ser han massa folk med stora väskor och en massa föräldrar som säger hej då. Han tycker väl att det är ganska spännande eftersom han inte upplevt det innan annars tror jag att det ser likadant ut som en vanlig perrong fast det är inomhus.

Karl: Det är riktigt mycket folk och det är trångt. Alla har väskor med sig och burar med ugglor. Det är trångt och det är svårt att ta sig fram. Det är fint väder och de är inomhus.

Informanterna får följdfrågan: **Vilken färg har tåget?**

John: Svart.

Karl: Ingen aning?

6b. Vad ser Myran då hon blickar ut från sin plats på taket då du inom dig föreställer dig hennes utsikt?

John: Dels så tittar hon ju på – hon ser ju att det är en skog och vatten och sånt som hon inte ser när hon är på marken. Sen kan hon se en kille när han går ut och rider och när han kommer

tillbaka – hon kan se om det gått bra eller dåligt. Sen är det en som är på väg till korna varje dag som hälsar på henne.

Karl: Jag tror att det är ett stort landskap och att det ligger uppe på en höjd eftersom hon kan se så långt. Hon har stor överblick över andras liv – eller vad man säger.

Informanterna får följdfrågan: **Hur ser miljön ut?**

John: Inte så många grannhus och sånt – det känns inte som en bondgård men ändå bondgårdsmiljö och att det är en bit in till stan – hon ser skog och åkrar åt andra hållet.

Karl: Det är mer åkrar än skog och det är olika slags åkrar.

Resultat av kvalitativ intervju med de manliga informanterna rörande båda texterna samt val av litteratur:

1. Vilken är den största skillnaden mellan Myran och Harry Potter enligt din mening?

John: Den viktigaste skillnaden är att Harry Potter är en trollkarl och en kille medan hon är en vanlig flicka. Sen har Harry förlorat sina föräldrar medan Myran har i alla fall vad man vet åtminstone mamman. Harry är ju spänd för att komma till skolan medan Myran inte alls vill gå dit eller vara där överhuvudtaget.

Karl: Harry Potter känner alla till medan Myran vill ingen veta av och Harry ser ljusst på framtiden medan Myran vill inte ens vill leva längre. Hon mår inte bra alls.

Fråga 2: Vilken av karaktärerna i de två texterna tilltalar dig mest – varför?

John: Tilltalar mig mest... ja, det är ju Harry Potter. Jag hade själv tyckt det varit roligt att gå på trollkarlsskola och kunna trolla och sånt. Han verkar mer spännande han är mycket yngre och det kan hända massor i hans värld – spännande saker och sånt.

Informant John får följdfrågan: **Spelar det någon roll att han är kille?**

John: Ja lite, fast han är mycket yngre det är viktigare att han är trollkarl. Om valet stått mellan Hermoine och Myran skulle jag valt Hermoine.

Karl: Harry Potter eftersom han verkar ha en häftig bakgrund och har överlevt något dom alla tycker är häftigt. Alla tycker om honom och han ska till trollkarlsskola och det kommer hända massa roliga saker runt honom.

Informant Karl får följdfrågan: **Vem väljer du av Myran och Hermoine?**

Karl: Jag tror Hermoine fast inte mycket mer. Det är nog eftersom hon inte har huvudrollen.

3. Är det någon av böckerna som enligt din mening riktar sig mer eller mindre åt något kön?

John: *Harry Potter* är i alla fall för båda könen och ganska många åldrar med tror jag. Det är svårt att motivera det varför. *Harry Potter* är inte riktigt manlig eller killig det känns som om han tycker att det inte är viktigt om det är en tjej eller kille han umgås med och därför tilltalar boken både killar och tjejer. *Kort kjol*, tror att den är mer för tjejer i mitten av tonåren eftersom det då handlar om en tjej i deras egen ålder och jag tror det tilltalar mer. Sannolikheten med att ämnet i boken hände en tjej är större och därför tilltalar den mer tjejer tror jag.

Följdfråga till informant John: **Är boken viktig att läsa för både killar och tjejer rent budskapsmässigt?**

John: Ja det tycker jag. Killarna tror ju inte att det är så viktigt att det tar så hårt som det gör på henne, men hon kommer ju aldrig glömma det och hon kommer alltid vara rädd att det ska upprepas. Därför är det nog nästan viktigare att killar läser den.

Karl: *Kort kjol* är mer inriktad mot tonårstjejer. Det är oftast tjejer i den åldern som blir utsatta för våldtäkt och sånt och många karaktärer i boken är tjejer. *Harry Potter* kan både killar och tjejer läsa – det är nog ingen större grupp som läser den boken det är nog ganska jämt.

Följdfråga till informant Karl: **Varför tror du det är så jämt fördelat?**

Karl: Jag tror nog att det är ämnet mer. Det är magi och sånt och det tilltalar båda könen och det är både killar och tjejer som är karaktärer i boken och man får se vad de tänker.

4. Om valet är ditt vad väljer du då att läsa?

John: Jag läser helst serietidning, gärna någon serie jag läst innan så jag vet vilka karaktärerna är till exempel *Kalle Anka*.

Följdfråga till informant John: **Om du ska läsa en bok?**

John: Science fiction, överkligt eller från antiken typ med antiken, gladiatorer och sådant. Framsidan är viktig sen vill jag inte att texten ska vara alldeles för liten att läsa för jag tycker det är svårare att läsa längre stunder i så fall. De flesta böcker är bra om man ger dem en chans.

Karl: Jag läser helst skvallertidningar med kändisar och sånt typ *Hänt Extra* med bilder och stora rubriker.

Följdfråga till informant Karl: **Om du ska välja en bok?**

Karl: En bok som inte är för tjock för det pallar jag inte lägga tid på. Det får gärna handla om övernaturliga saker eller skräck, men det är också roligt med böcker som handlar om t.ex. ett gäng som spelar fotboll i min ålder.

Bilaga 7

Resultat av kvalitativ intervju med de kvinnliga informanterna rörande texterna *Harry Potter och de Vises sten* samt *Kort kjol*:

1. Vilka tre saker lägger du först märke till på *Harry Potter*-omslaget?

Lisa: Den röda saken som är i bakgrunden, ugglan på axeln och sen Harry Potter själv.

Sara: Molnet där uppe, själva färgerna på hela omslaget och Potter eftersom han står i centrum.

1. Vilka tre saker lägger du först märke till på omslaget till *Kort kjol*?

Lisa: Kjolen, strumpbyxorna och skorna.

Sara: Den rosa nyansen fångar ögonen och själva rubriken... Sen personen i bakgrunden.

2. Vilka förväntningar ställer *Harry Potter*- omslaget på bokens innehåll enligt din mening och väcker det din läslust?

Lisa: Att det är mycket med trolldom i boken och att det är mycket som händer runt honom (Harry Potter åsyftas). Ja den väcker läslust omslaget gör ju jättemycket.

Sara: Eftersom det ser så rörigt ut så tror man att boken också ska vara jätterörig. Det är inte den första boken jag hade valt att läsa... Jag tror inte att jag hade valt att läsa den utan att läsa på baksidan först.

Följdfråga till informant Sara: **Väcker den inte din läslust?**

Sara: Nej.

2. Vilka förväntningar ställer *Kort kjol*- omslaget på bokens innehåll enligt din mening och väcker det din läslust?

Lisa: Att det handlar mycket om henne och att hon står i centrum och hon ser inte ut att må bra... Man ser inte hennes ansikte. Ja jag tycker att man vill läsa den.

Sara: Hon står i centrum och att det handlar mycket om henne. Boken ser inte rolig ut i sig utan mer sorglig, men färgen och bilden fångar ändå mitt intresse så ja, den väcker läslust.

Följdfråga till informanterna: **Vilken av böckerna hade du valt att läsa utifrån omslaget?**

Lisa: Helt klart *Kort kjol* på grund av färgen och den ser spännande ut eftersom texten inte är perfekt... Man vill veta liksom, den lockar.

Sara: *Kort kjol* på grund av omslaget... Det är själva bilden som lockar.

3. Vad säger titeln *Harry Potter och de Visas sten* om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?

Lisa: Jag tycker inte att titeln säger så mycket om handlingen. Vad är liksom de Visas sten? Det förstår jag inte riktigt.

Sara: När jag ser den handlar det genast om honom eftersom Harry Potter står så stort och de Visas sten så litet. Handlar mer om honom än stenen. Man tror att det handlar bara om honom men den handlar ju om allt möjligt.

3. Vad säger titeln *Kort kjol* om bokens innehåll – överensstämmer titeln med bokens faktiska innehåll enligt din mening?

Lisa: Ja den stämmer, hela handlar om att hon hade kort kjol när hon gick ut så det tycker jag stämmer. Jo att det är något om hennes kläder – det är viktigt att man ser varför boken heter som den gör ganska snabbt.

Sara: Jag tycker att titeln stämmer med innehållet. Att det har något att göra med kläderna, att det har en inverkan på något eller någon händelse.

Följdfråga till informant Sara: **Vad för typ av händelse?**

Sara: Ja typ våldtäkt, något har hänt på grund av det. Typ det som boken handlar om.

4. Återberätta texten om *Harry Potter*: (tidtagning)

Lisa: Detta är den första boken man får reda på varför han bor hos sina släktingar och att de inte behandlar honom bra. Till exempel att han får bo i skrubben, äta rester och så vidare. Sen så får man ju veta att han ska till skolan, men hur han kommer dit eller vem som tar dit honom det uppfattade inte jag. Att mamman och pappan förmodligen har något att göra med trolleri får man reda på. Man får reda på att det är lite överkligt att han ska dit, att ingen tror på honom. Sen träffar han sina kompisar där på tåget... Sen så är det nog inte mer jag tänkte på. (1.50 min)

Sara: Man får ju reda på att Potter förlorat sina föräldrar och bor hos släktingar där han blir behandlad mer som en betjänt än som en medlem i familjen. Man upptäcker snart att han har övernaturliga krafter och att han ska börja på en skola med andra som också har det.

Följdfråga till informant Sara: **Kommer du ihåg något från tågresa?**

Sara: Det fanns ingen perrong, men eftersom han har övernaturliga krafter fattade man att det kanske inte var så konstigt. Ingen trodde på honom förrän de som också har övernaturliga krafter kom in i bilden typ. (1.10 min)

Följdfråga till informanterna: **Vilken färg hade tåget?**

Lisa: grått

Sara: rött

4. Återberätta texten ur *Kort Kjol*: (tidtagning)

Lisa: Hon (Myran) sitter uppe på taket. Det är ju att det har hänt, men sen är det någon som kommer upp med mat och sånt till henne. Hon kommer ner sen och då när hon tittar sig i spegeln har hon skärsår och sånt och hon har rakat av sig håret, det är det som hon ser i spegeln. Hon mår jättedåligt. Sen får man reda på att hon blivit våldtagen på väg hem från en kompis till efterfesten. Sen får man följa henne tiden efter. Man får veta att hon inte kan vara i skolan och att alla skrattar åt henne. Sen är det rättegång och de blir dömda men sen drar de tillbaks domen och hon måste berätta igen då, men det orkar hon inte sen slutar den rätt så abrupt. (2.08 min)

Sara: Det handlar ju då om en tjej och när man först läser sitter hon på ett tak och tänker på allt omkring sig. Hon har varit på taket i en vecka och de som bor i huset kommer med mat till henne. Sen gör mamman i familjen henne sällskap och får ner henne därifrån dagen efter. Sen får man reda på varför hon mår dåligt och det är ju på grund av att hon blev våldtagen av två klasskamrater efter att de varit på fest. Sen får man ju veta allt som hänt under rättegången och de blir dömda till 2 års fängelse men så överklagar de domen och hon får vara i rättssalen igen men det vill hon ju inte. Så det är sen efter detta har hänt som hon sitter på taket. (2.03 min)

5. Vad i *Harry Potter*-texten anser du vara viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

Lisa: För karaktären så är det att hans föräldrar har dött i en bilolycka. Handlingen är att allt runt honom är magiskt och att det händer konstiga grejer.

Följdfråga till informant Lisa: **Vad är det som fångar din uppmärksamhet när författaren beskriver de olika personerna?**

Lisa: Ah jag vet inte, att hon beskriver att han har det jobbigt hos dem och att de borde ta hand om honom... Att hans familjesituation är så sorglig.

Sara: Det man tänker på mest är nog utseendet. Ärret, glasögonen och de säckiga kläderna och att hans släktingar behandlar honom som om han vore ingenting. I innehållet är det viktigt att man får reda på att han kan prata med ormen och att det händer konstiga saker runt honom.

5. Vad i texten ur *Kort kjol* anser du vara viktigast i fråga om handling och karaktärsporträtt?

Lisa: Myran är ju viktig och de två som våldtar henne... Det är ju de som fått henne att må dåligt och har gjort så att hennes liv är förstört i all evighet. Sen att hon skär sig och har avrakat hår... Handling och karaktär går samman med varandra. Hon tycker att det är hennes fel eftersom hon hade en kort kjol. Handlingen är liksom parallell med Myrans utseende.

Sara: Hennes utseende är viktigt. Hon som ger henne mat på taket är också viktig för det är hon som får henne att komma ner och ta tag i livet, men när det kommer till henne själv är det hennes utseende... Att hon gör så mot sig själv. Innehållsmässigt är det den situationen hon hamnat i och det den leder till. Att de pratar illa om henne i skolan och så vidare.

6a. Hur upplever Harry Potter sitt första möte med tågstationen och Hogwartsexpressen?

Lisa: Det är konstiga folk som är där. Det är mycket folk där och alla ska till Hogwarts. Vet inte vad mer jag ska säga. Jag tror han är lättad över att komma ifrån familjen och jag tror att han tycker det är kul med trolleri och sånt.

Sara: Han ser röken från ångloket och att det redan är nästan fullsatt på tåget och att det är fullt med folk och ljud omkring honom. Han känner sig lättad över att ha kommit fram, nu finns det ingen återvändo nu ska han till skolan och inte tillbaka till släktingarna.

6b. Vad ser Myran från sin plats på taket då du inom dig föreställer dig hennes utsikt?

Lisa: Hon tittar ut på livet och alla människor som ser lyckliga ut. Hon tänker inte så mycket på att hon kan trilla ner. Hon tittar på de vardagliga sakerna som till exempel att de tvättar bilen och gör sådana vanliga saker som hon inte kan vara med på tycker hon.

Följdfråga till informant Lisa: **Hur ser landskapet/miljön runt omkring henne ut?**

Lisa: Det är en park med lägenheter runt om men även hus, hyreshus runt en park. Hon har en innergård vid sig.

Sara: Det jag lade märke till var att hon kunde se havet från sin plats medan hon bara kunde se träd från marken. Hon kunde se hela landskapet. Hon ser ju att han som hon bor hos går ut och sköter ladugården och att pojken som bor i huset ofta är hos hästen o så här.

Resultat av kvalitativ intervju med de kvinnliga informanterna rörande båda texterna samt val av litteratur:

1. Vilken är den största skillnaden mellan de olika huvudpersonerna i texterna enligt din mening?

Lisa: Att hon är en mer levande person och att han är mer på lossas. Hon kan ju vara med om detta på riktigt men det kan man kanske inte riktigt säga med *Harry Potter* då, att den är verklig och den är överklig.

Sara: Det är ju mer att det är mer fantasi medan den andra finns och kan hända vem som helst och att man får se upp för att hamna i den situationen och hålla sig så långt iväg som möjligt från det.

Följdfråga till informanterna: **Vilken av karaktärerna identifierar du dig mest med?**

Lisa: I henne (Myran) kan man känna igen sig att hon mår väldigt dåligt och det kan man göra ibland även om just den händelsen inte hänt, men just det att man inte vet vad man ska göra åt vissa saker i sitt liv.

Sara: Båda två, man förstår båda två, ingen tror på honom fast han talar sanning och att hon mår dåligt kan man ju också förstå. Det hade ju jag också gjort om det hänt mig.

2. Vilken av karaktärerna i de två texterna tilltalar dig mest – varför?

För svar; se svar på följdfråga under fråga 1.

3. Är det någon av böckerna som enligt din mening riktar sig mer åt den ena eller andra könet? – Motivera!

Lisa: *Kort kjol* riktar sig mer mot tjejer. Att man ska akta sig. Inte för att hon kunde varit mer försiktig eller att hon kunde gjort annorlunda, men mer att man ska akta sig och tänka sig för. Två killar som man tror är ens kompisar kanske inte är det. *Harry Potter* beror mer på vad man gillar att läsa och om man har mycket fantasi än om man är kille eller tjej. Har mer att göra med vilken typ av böcker man gillar att läsa. Jag tror inte att killar uppskattar *Kort kjol* lika mycket som tjejer gör.

Sara: Jag tror inte det spelar någon roll för det känns som om båda böckerna har ett speciellt budskap åt alla och det känns som om killar också kan läsa *Kort kjol* även om den kanske riktar sig lite mer åt tjejerna. Det är mer budskapet som är viktigt. *Harry Potter och de Vises sten* spelar nog inte heller roll det beror på fantasin att man kan leva sig in i detta med magin. Där spelar det nog ingen roll om du är kille eller tjej.

4. Om valet är ditt vad väljer du då att läsa?

Lisa: Helst inte överkliga böcker utan gärna dokumentärer som har hänt för då känns det mer angeläget. Läser även modetidningar. Henning Mankells böcker till exempel *Eldens hemlighet* var riktigt bra.

Sara: Jag dras till deckare och kriminal, men även kärleksböcker. Jag går lite på omslag och ”baksidestexten” sen grundar jag mycket på första kapitlet, ser om det fångar mig. Jag läser även modetidningar och sånt.

Följdfråga till informanterna: Ser du någon skillnad i på vilket vis man läser tidningar respektive böcker?

Lisa: När man läser en tidning känns det mer som om man läser skvaller. Det är mer skumläsning medan i en bok måste man koncentrera sig och man blir mer i en annan värld.

Sara: Man tittar mer i en tidning medan man mer läser i en bok.

